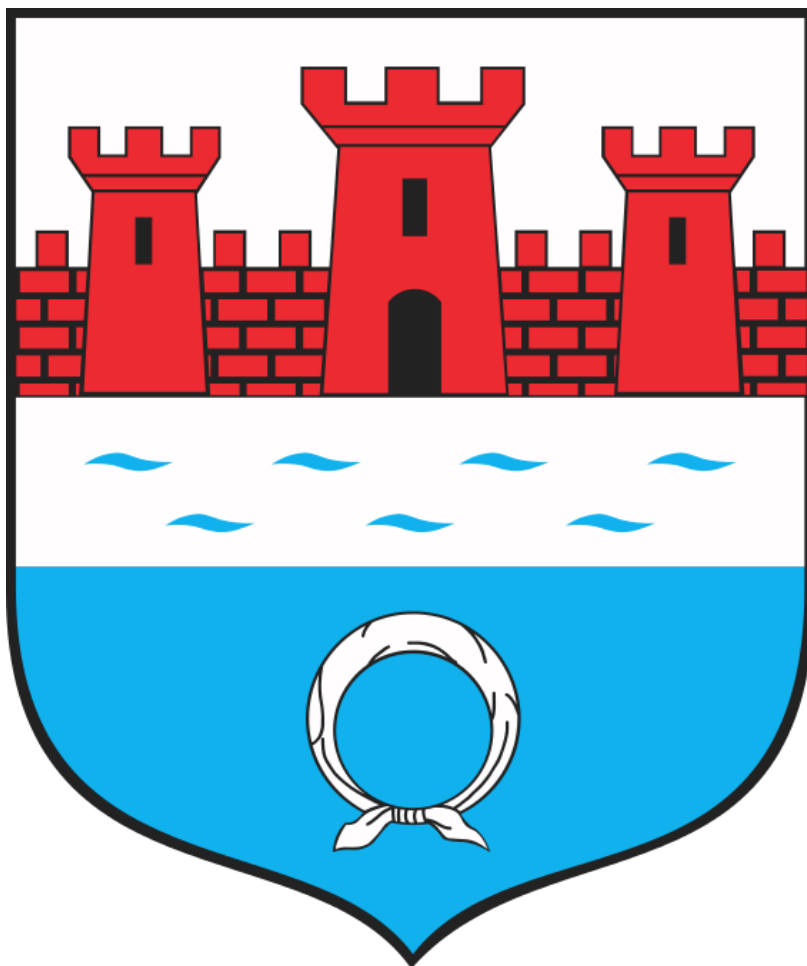

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych

Nowy Dwór Mazowiecki – 2014

Studio Diagnozy i Profilaktyki
30-011 Kraków
ul. Oboźna 17/5
tel. (12) 446-42-60

Spis treści

Wstęp – Metodologia oraz opis badania	4
Rozdział I - Metryka gminy Nowy Dwór Mazowiecki.....	5
Struktura bezrobocia w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.....	5
Rynek alkoholowy.....	5
Skala problemów społecznych	6
Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych	9
Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	12
Rozdział II - Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców	14
Grupa badawcza	14
Cel badania.....	14
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców.....	14
Bezrobocie oraz wykluczenie społeczne.....	16
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne.....	22
Narkotyki w środowisku lokalnym	30
Przemoc.....	32
Dorośli mieszkańcy a gry hazardowe.....	38
Rozdział III - Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	41
Grupa badawcza	41
Cel badania.....	41
Dzieci i młodzież a substancje psychoaktywne	41
Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży	43
Palenie tytoniu.....	50
Zachowania związane z używaniem narkotyków i dopalaczy	54

Dzieci i młodzież a zachowania przemocowe.....	65
Hazard i inne ryzykowne zachowania.....	71
Używanie komputera przez dzieci i młodzież oraz zagrożenie cyberprzemocą.....	74
Rozdział IV - Badanie punktów sprzedaży alkoholu	79
Grupa badawcza	79
Cel badania.....	79
Wyniki badania	79
Podsumowanie i wnioski.....	87

Wstęp – Metodologia oraz opis badania

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. W badaniu dorosłych osób uwzględnione zostały takie obszary, jak bezrobocie i wykluczenie społeczne, spożywanie alkoholu i zagrożenia z tym związane, używanie narkotyków, przemoc domowa, hazard. W badaniu młodych mieszkańców uwzględnione zostały takie obszary, jak spożywanie alkoholu, palenie tytoniu, używanie narkotyków oraz dopalaczy, przemoc rówieśnicza oraz domowa, hazard oraz zachowania seksualne. Badaniem zostali objęci ponadto pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych.

Badanie dorosłych mieszkańców oraz pracowników punktów sprzedaży zrealizowane zostało przy użyciu standaryzowanego kwestionariusza rozdawanego i odbieranego przez ankieterów w miejscach publicznych.

Dzieci objęte są ustawowym obowiązkiem nauki szkolnej, dlatego też badania zostały przeprowadzone w czasie zajęć. Wybór metody ilościowej sprawił, że najbardziej dogodną metodą była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół na przeprowadzenie badań w ich placówkach. Próba z populacji uczniów szkół w mieście Nowy Dwór Mazowiecki obejmuje 362 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych, 271 uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych oraz 318 uczniów klas pierwszych i drugich szkół ponadgimnazjalnych. W badaniu uczestniczyli uczniowie następujących szkół w Nowym Dworze Mazowieckim: Zespołu Szkół Nr 1, Zespołu Szkół Nr 2 i Zespołu Szkół Nr 3, Zespołu Szkół w Nowym Dworze Mazowieckim-Modlin Twierdza, Publicznego Gimnazjum nr 1, Szkoły Podstawowej nr 5 oraz Liceum Ogólnokształcącego im. Wojska Polskiego.

Rozdział I - Metryka miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Miasto Nowy Dwór Mazowiecki usytuowane jest w województwie mazowieckim w powiecie nowodworskim. Miasto zajmuje powierzchnię 28,21 km², zamieszkuje je około 29 000 mieszkańców¹.

Struktura bezrobocia w mieście Nowy Dwór Mazowiecki

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące bezrobocia w mieście Nowy Dwór Mazowiecki z wyszczególnieniem na rok 2012 oraz 2013.

Tab. 1. Struktura bezrobocia w mieście Nowy Dwór Mazowiecki latach 2012-2013.

Struktura bezrobocia w mieście Nowy Dwór Mazowiecki:	2012 rok			2013 rok		
	Kobiety N	Mężczyźni N	Ogółem N	Kobiety N	Mężczyźni N	Ogółem N
Bezrobotni (ogółem):	587	746	1181	618	420	1285
Bezrobotni z prawem do zasiłku	106	100	206	102	92	194
Osoby poprzednio pracujące	500	505	1005	527	562	1089
Zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	39	35	71	51	50	101
Osoby dotychczas nie pracujące	87	89	176	91	105	196
Niepełnosprawni	34	42	76	33	40	73
Osoby bezrobotne do 25 roku życia	83	85	168	91	94	185
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	142	199	341	143	218	361
Osoby długotrwale bezrobotne	270	267	537	292	337	629

N – ilość osób

Rynek alkoholowy

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 98 - stan na dzień 31.12. 2013 r.), w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **2**
 - od 4,5% do 18% i powyżej 18% - **60**
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - **0**
 - od 4,5% do 18% i powyżej 18% - **36**

Skala problemów społecznych

Poniżej przedstawiamy statystyki związane z poszczególnymi problemami społecznymi (dane za 2013 rok):

- **32** wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe złożone do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (36 wniosków w 2012 roku)
- Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej - Spośród 880 rodzin korzystających z pomocy MOPS w 2013 roku - **178** rodzin korzystało ze świadczeń MOPS z powodu problemów uzależnień. (Spośród 874 rodzin korzystających z pomocy MOPS w 2012 roku, **174** rodzin korzystało ze świadczeń z powodu problemów uzależnień).
- W 2013 roku w związku z procedurą „Niebieskie Karty” sporządzono **21** wniosków, w tym 4 wnioski zostały złożone przez Ośrodek Pomocy Społecznej, 1 wniosek został skierowany do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 5 wniosków skierowano do placówek szkolno-wychowawczych, 4 do innych instytucji i organizacji, natomiast 7 wniosków złożono do Komendy Powiatowej Policji. (W 2012 roku w związku z procedurą „Niebieskie Karty” sporządzono **16** wniosków, w tym 3 wnioski zostały złożone przez Ośrodek Pomocy Społecznej, 1 wniosek skierowano do placówek szkolno-wychowawczych, 2 do innych instytucji i organizacji, natomiast 10 wniosków złożono do Komendy Powiatowej Policji.)
- **109** interwencji Straży Miejskiej związanych z nadużywaniem alkoholu w 2013 roku (83 interwencji w 2012 roku).

- Grupy samopomocowe w mieście Nowy Dwór Mazowiecki:
 - a) Grupa Anonimowych Alkoholików (dla osób uzależnionych) - liczba grup: 5
- **Rodzaj przestępstwa/wykroczenia pod wpływem środków odurzających (dane za rok 2013)**
- **83** osoby (w tym 30 rowerzystów) prowadziły pojazdy na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (84 osoby- w tym 41 rowerzystów- w 2012 roku),
- **30** osób prowadziło pojazdy na drodze publicznej po użyciu alkoholu (8 osób w 2012 roku),
- **193** przypadki zakłócania porządku publicznego (61 przypadków w 2012 roku),
- **1** przypadek podejmowania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu (2 przypadki w 2012 roku),
- **943** przestępstwa kryminalnych ogółem (1028 przestępstw kryminalnych w 2012),
- **60** czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (113 czyny karalne w 2012 roku),
- **284** osób (w tym 12 kobiet) zatrzymanych do wytrzeźwienia ogółem (211 osoby- w tym 7 kobiet w 2012 roku),
- **1** osoba nieletnia zatrzymana do wytrzeźwienia (1 nieletnia osoba w 2012 roku).
 - **przemoc domowa**
- W 2012 roku miało miejsce 79 interwencji policyjnych, w tym 8 ingerencji dotyczyło przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła 13 osób, w tym 7 kobiet, 1 mężczyznę oraz 5 małoletnich. Sprawcami przemocy w rodzinie było łącznie 8 osób, w tym 1 kobieta i 7 mężczyzn. 6 sprawców znajdowało się pod wpływem alkoholu (6 mężczyzn). Podczas interwencji obecnych było 5 dzieci.

- W 2013 roku miało miejsce 369 interwencji policyjnych, w tym 6 ingerencji dotyczyło przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła 7 osób, w tym 4 kobiety, 2 mężczyzn oraz 1 małoletniego. Sprawcami przemocy w rodzinie było łącznie 6 osób, w tym 5 mężczyzn i 1 kobieta. 5 sprawców znajdowało się pod wpływem alkoholu (0 kobiet i 5 mężczyzn). Podczas interwencji było obecne 1 dziecko.

- **łamanie prawa**

Przestępstwa stwierdzone na terenie miasta Nowy Dwór Mazowiecki:

- **kradzież z włamaniem**

2012 rok - 65

2013 rok - 71

- **fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną**

2012 rok - 24

2013 rok - 17

- **pobicie**

2012 rok -13

2013 rok -16

-**uszkodzenie mienia**

2012 rok - 86

2013 rok - 67

- **kradzież mienia**

2012 rok - 150

2013 rok - 15

-**kradzież pieniędzy wraz z dokumentami**

2012 rok- 11

2013 rok- 16

-**inne**

2012 rok-1028

2013 rok- 943

Tab. 2. Przestępstwa w mieście Nowy Dwór Mazowiecki w latach 2012-2013.

Artykuł KK Kwalifikacja prawna	Wszczętych	
	2012	2013
Znęcanie się nad rodziną 207§ 1 kk	24	17
Groźba karalna 190 § 1 kk	60	49
Uchylanie się od płacenia alimentów 209 § 1 kk	49	68
Rozpijanie małoletniego 208 kk	0	0

Stan zasobów w sferze rozwiązywania problemów społecznych

Z powyższych zestawień wynika, że zarówno problem nadużywania alkoholu, jak i przemocy w rodzinie jest obecny w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. Istnieją jednak ośrodki i instytucje, oferujące specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

❖ Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2012:

- odbyły się **24** ogólne posiedzenia Komisji,
- przeprowadzono **200** rozmów,
- odbyły się **174** posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej,
- liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych - **14**.
- W 2012 roku wydano **36** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **7** dotyczących jednorazowego zezwolenia oraz **28** dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży. Wydano **1** postanowienie negatywne.
- Do komisji wpłynęły **42** wnioski o leczenie odwykowe,
- Obecnie rozpoczętych **52** sprawy,

- 6 spraw zostało zakończonych z powodu zgonu,
- zlecono 14 wniosków o zlecenie przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych,
- skierowano 8 wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

❖ Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2013:

- odbyły się 24 ogólne posiedzenia Komisji,
 - przeprowadzono 205 rozmów,
 - odbyły się 174 posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej,
 - liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 14.
-
- W 2013 roku wydano 29 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 3 dotyczących jednorazowego zezwolenia oraz 25 dotyczących zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży. Wydano 1 postanowienie negatywne.
-
- Do komisji wpłynęły 32 wnioski o leczenie odwykowe,
 - Obecnie rozpoczętych 60 spraw,
 - 5 spraw zostało zakończonych z powodu zgonu,
 - zlecono 44 wnioski o zlecenie przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych,
 - skierowano 7 wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

Ośrodek Pomocy Społecznej

- ❖ W 2013 roku z pomocy MOPS korzystało 869 rodzin, w tym 178 rodzin z powodu problemu uzależnień. W 2012 roku z pomocy MOPS korzystało 865 rodzin, w tym 174 rodzin z powodu problemów uzależnień.

- ❖ MOPS udzielił pomocy w 2012 roku w postaci świadczeń pieniężnych - 842 osobom, świadczeń rzeczowych – 673 osobom, świadczeń porady- 373 osobom. W 2013 roku MOPS udzielił pomocy w postaci świadczeń pieniężnych - 859 osobom, świadczeń rzeczowych – 653 osobom, świadczeń porady- 253 osobom.

Tab. 3. Powody przyznania pomocy społecznej przyznawanej w latach 2012-2013.

Powody przyznania pomocy społecznej	2012 rok N	2013 rok N
	1200 (ogółem)	1263 (ogółem)
Ubóstwo	355	420
Bezdomność	-	-
Bezrobocie	423	436
Niepelnosprawność	432	420
Długotrwała lub ciężka choroba	403	405
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	241	231
Alkoholizm	173	77

N – ilość osób

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową:

a. 2012

- pracuje - **96**
- pracuje dorywczo -**161**
- nie pracuje -**464**
- studiuje -**0**
- na rencie -**216**
- na emeryturze -**86**
- na zasiłku dla bezrobotnych -**72**
- bezrobotny, bez prawa do zasiłku -**295**

b. 2013

- pracuje -**106**
- pracuje dorywczo -**182**
- nie pracuje -**454**
- studiuje -**1**
- na rencie -**203**
- na emeryturze -**82**
- na zasiłku dla bezrobotnych -**96**
- bezrobotny, bez prawa do zasiłku -**282**

Punkt oferujący porady i konsultacje w zakresie profilaktyki uzależnień

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego przy Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje Punkt finansowany przez Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim. Punkt świadczy pomoc psychologiczną, terapeutyczną oraz prawną dla mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego w postaci konsultacji, warsztatów superwizyjnych, poradnictwa i wsparcia udzielanego przez zatrudnionych w nim psychologów (jeden z psychologów posiada dyplom psychologa zdrowia i psychoterapii, drugi z zatrudnionych psychologów posiada dyplom psychologa SWPS, ponadto osoba ta jest w trakcie robienia certyfikatu STU), terapeuty uzależnień (osoba ta posiada certyfikat terapeuty, dyplom ukończenia Studium Przeciwdziałania Przemocy, dyplom ukończenia Studium Profilaktyki Uzależnień) oraz prawnika (osoba ta posiada dyplom ukończenia prawa na Wyższej Szkole Handlu i Prawa).

- ❖ W 2012 roku **700** rodzin korzystało z pomocy Punktu, w tym **650** rodzin z problemem alkoholowym.
- ❖ W 2013 roku **800** rodzin korzystało z pomocy Punktu, w tym **700** rodzin z problemem alkoholowym.

Działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży

W mieście Nowy Dwór Mazowiecki działają **2 placówki opiekuńczo- wychowawcze** wsparcia dziennego oraz **3 świetlice** z programem zajęć profilaktycznych i ogólnorozwojowych dla dzieci oraz młodzieży pochodzącej z grup ryzyka zagrożonych uzależnieniami i przemocą. Łącznie we wszystkich placówkach zatrudnionych jest 23 wychowawców. W zajęciach organizowanych w tych miejscach korzysta około 140 dzieci dziennie, w tym 140 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.

W mieście organizowane są różne działania profilaktyczne dla młodzieży w formie szkoleń oraz warsztatów.

W 2012 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

Szkolne programy profilaktyczne dot. używania substancji psychoaktywnych:

- "Szkolny Program Profilaktyki Uniwersalnej" realizowany przez Fundację "BENE VOBIS",
- "Program Profilaktyki Zachowań Destrukcyjnych" realizowany przez Oddział Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii.

Ilość osób uczestniczących: 1900 uczniów, 265 nauczycieli, 198 rodziców.

W 2013 roku zrealizowano następujące oddziaływania profilaktyczne:

Szkolne programy profilaktyczne dot. używania substancji psychoaktywnych:

- "Szkolny Program Profilaktyki Uniwersalnej" realizowany przez Fundację "BENE VOBIS",
- "Program Profilaktyki Zachowań Destrukcyjnych" realizowany przez Oddział Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii.

Ilość osób uczestniczących: 1926 uczniów, 240 nauczycieli, 548 rodziców.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży

Tab. 4. Oddziaływania profilaktyczne w latach 2012-2013.

Oddziaływania profilaktyczne	Uczestnicy
Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych	2013 rok - 7 osób
Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	2012 rok - 100 osób 2013 rok - 250 osób
Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym	2013 rok - 10 osób

Rozdział II - Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

Grupa badawcza

W badaniu wzięły udział 223 osoby (55,6% ankietowanych stanowiły kobiety). Wykształcenie większości badanych kobiet to średnie (38,7%) oraz wyższe (24,2%), natomiast 22,6% badanych kobiet miało wykształcenie zawodowe, 8,9% respondentek posiadało wykształcenie podstawowe, a 5,6% badanych kobiet nie miało żadnego wykształcenia. Wśród badanych mężczyzn przeważa wykształcenie średnie (36,1%) oraz wyższe (49,5%). Ponadto 9,3% badanych mężczyzn miało wykształcenie podstawowe, a 3,1% respondentów – wykształcenie zawodowe. Średnia wieku wszystkich ankietowanych wynosiła 38 lat.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród 223 badanych dorosłych osób w mieście Nowy Dwór Mazowiecki, miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych występujących w środowisku lokalnym, w szczególności:

- bezrobocie, wykluczenie społeczne;
- spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu, działania władz w tym zakresie;
- rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
- przemoc w rodzinie, zachowania agresywne w miejscach publicznych;
- hazard.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo poważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki.

Tab. 5. Ocena ważności problemów społecznych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Problemy społeczne	Bardzo poważny	Poważny	Umiarkowany	Znikomy	Nie występuje
Bezrobocie	26,4%	27,3%	42,3%	3,6%	0,5%
Zubożenie społeczeństwa	14,1%	30%	45,9%	8,6%	1,4%
Alkoholizm	15,5%	32,7%	41,8%	8,6%	1,4%
Zanieczyszczenie środowiska	8,8%	23%	39,2%	27,2%	1,8%
Problemy mieszkaniowe	8,7%	19,3%	47,2%	19,7%	5%
Kryzys rodzinny	10,1%	26,7%	48,8%	12,4%	1,8%
Kryzys norm moralnych	9,2%	24,9%	41,9%	20,3%	3,7%
Narkomania	9,2%	19,4%	38,7%	24,9%	7,8%
Wzrost przestępczości	5,6%	21,3%	51,9%	17,6%	3,7%
HIV/AIDS	-	1,4%	14,6%	56,8%	26,8%

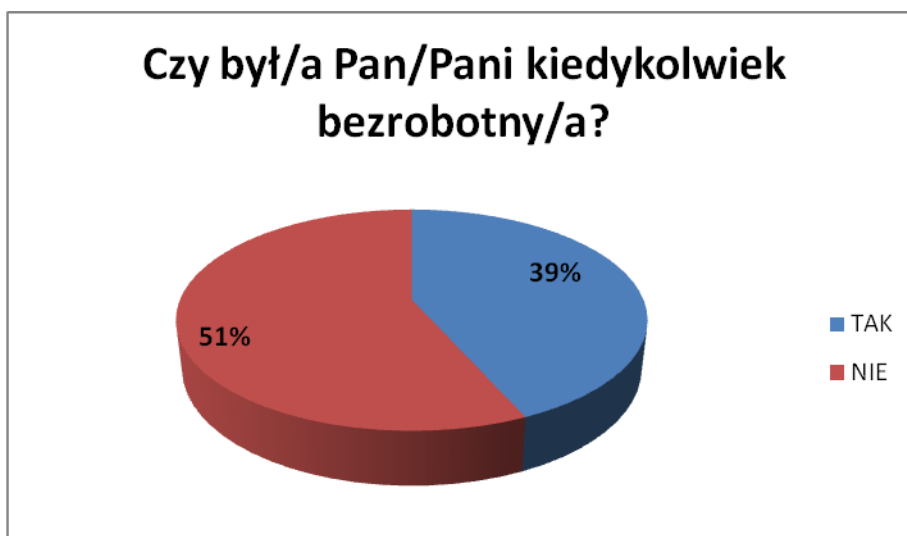
Wśród najpoważniejszych problemów społecznych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki, zdaniem respondentów, na pierwszym miejscu znajduje się bezrobocie. 26,4% mieszkańców uważa, że brak pracy stanowi bardzo poważny problem w ich mieście, zaś 27,3% ankietowanych określa go jako poważny problem społeczny. Na kolejnym miejscu znajduje się alkoholizm, a następnie zubożenie społeczeństwa. Nieco mniej poważnymi problemami społecznymi w ocenie respondentów zamieszkujących Nowy Dwór Mazowiecki są: kryzys rodzinny, problemy mieszkaniowe, kryzys norm moralnych, narkomania oraz wzrost przestępczości. Respondenci za najmniej poważny problem występujący w ich mieście uznali problem HIV/AIDS. Wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu oraz bezrobocia wskazuje na priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywaniu tych problemów społecznych. Wśród najważniejszych problemów w diagnozie przeprowadzonej w 2011 roku, podobnie jak w niniejszym badaniu, respondenci wymienili kolejno bezrobocie, alkoholizm oraz zubożenie społeczeństwa.

Bezrobocie oraz wykluczenie społeczne

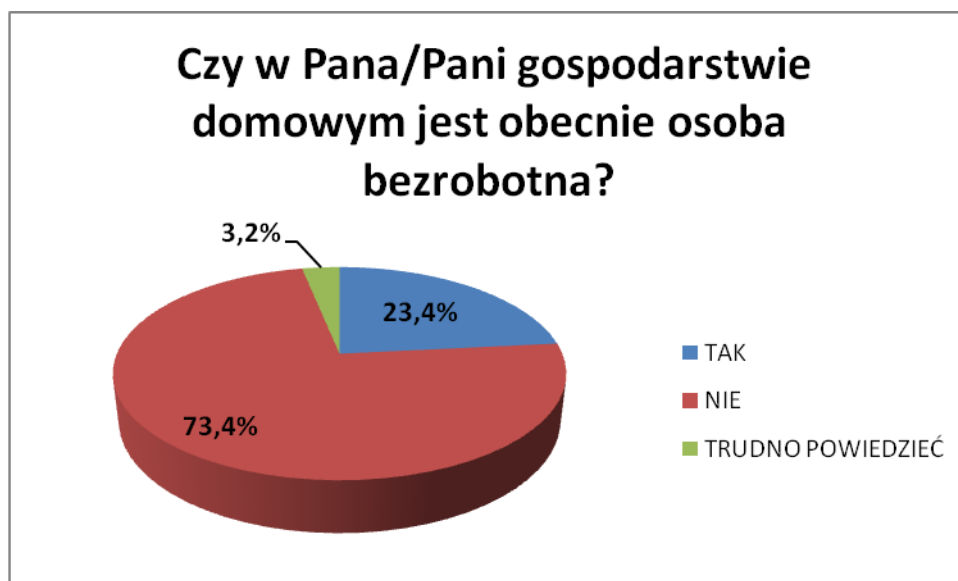
Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk społecznych w życiu osób nieposiadających stałe pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Budzi obawy o własny los i możliwości przetrwania całej rodziny, a także odbija się negatywnie na samopoczuciu i stanie zdrowia bezrobotnego. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Dorostym mieszkańcom miasta Nowy Dwór Mazowiecki zadano pytanie, czy kiedykolwiek byli bezrobotni. Twierdząco odpowiedziało 39% badanych. Wystąpiły nieznaczne różnice w odpowiedziach badanych mieszkańców. Bezrobocia doświadczyło 39,5% respondentek oraz 38,4% respondentów. Odsetek badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki, którzy pozostawali w przeszłości bez pracy lub obecnie doświadczają bezrobocia, jest niższy od wyników badań ogólnopolskich. Badanie CBOS z 2011 roku na temat bezrobocia pokazało, że 41% respondentów doświadczyło w przeszłości lub obecnie doświadcza bezrobocia.

Powyższe pytanie dotyczyło subiektywnych odczuć respondentów i nie precyzowało ram czasowych, dlatego warto uzyskany wynik zestawzić z danymi dotyczącymi bezrobocia rejestrowanego. Według danych Statystycznego Vademecum Samorządowca GUS, w 2012 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie nowodworskim wyniósł 13% i był wyższy od wyniku dla całego województwa mazowieckiego (10,7%).

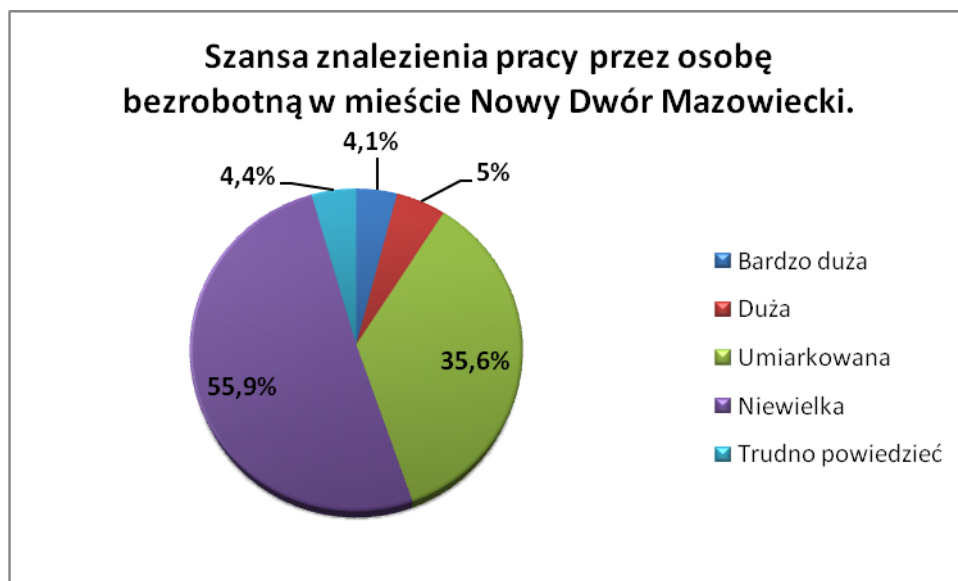

Na pytanie czy w gospodarstwie domowym respondenta jest obecnie osoba bezrobotna 73,4% badanych deklarowało, że w ich gospodarstwie domowym nie znajduje się osoba bezrobotna.

Wysoki odsetek osób, które nie posiadały w przeszłości lub nie posiadają obecnie pracy oraz wysoki odsetek osób deklarujących, że w ich gospodarstwie domowym znajdują się osoby bezrobotne, znajduje potwierdzenie w odpowiedziach respondentów na pytanie o szansę znalezienia pracy w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. Zdecydowana większość ankietowanych (50,9%) ocenia szansę znalezienia pracy jako niewielką, 35,6%

ankietowanych ocenia szansę znalezienia pracy jako umiarkowaną, a zaledwie 5% badanych sądzi, że jest ona duża. Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na to pytanie.

Wystąpiły nieznaczne różnice między kobietami i mężczyznami w ocenie szans znalezienia pracy przez osobę bezrobotną w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. 47,6% badanych kobiet oraz 55,1% badanych mężczyzn określa ją jako niewielką, 37,1% badanych kobiet oraz 33,7% badanych mężczyzn określa ją jako umiarkowaną, 4% badanych kobiet oraz 4,1 % badanych mężczyzn jest przekonanych, że jest ona bardzo duża.

Trudności na rynku pracy przekładają się na zamożność rodzin. W kolejnym pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wybranie określenia, które najlepiej charakteryzuje sposób zarządzania dochodem w ich gospodarstwach domowych. 20,7% respondentów odpowiedziało, że dochód w ich gospodarstwie domowym zaspakaja wszystkie potrzeby oraz pozwala na oszczędzanie. 41,9% ankietowanych zadeklarowało, że w ich gospodarstwie dochód wystarcza na wszystko, lecz nie pozwala na oszczędzanie. 30,2% respondentów deklaruje, że żyje oszczędnie (kupiwa najtańsze produkty) i dzięki temu wystarcza na wszystko. 7,2% mieszkańców twierdzi, że w ich gospodarstwie domowym nie wystarcza na zaspokojenie bieżących potrzeb.

Tab. 6. Proszę zaznaczyć określenie, które najlepiej charakteryzuje sposób zarządzania dochodem w Pana/Pani gospodarstwie domowym.

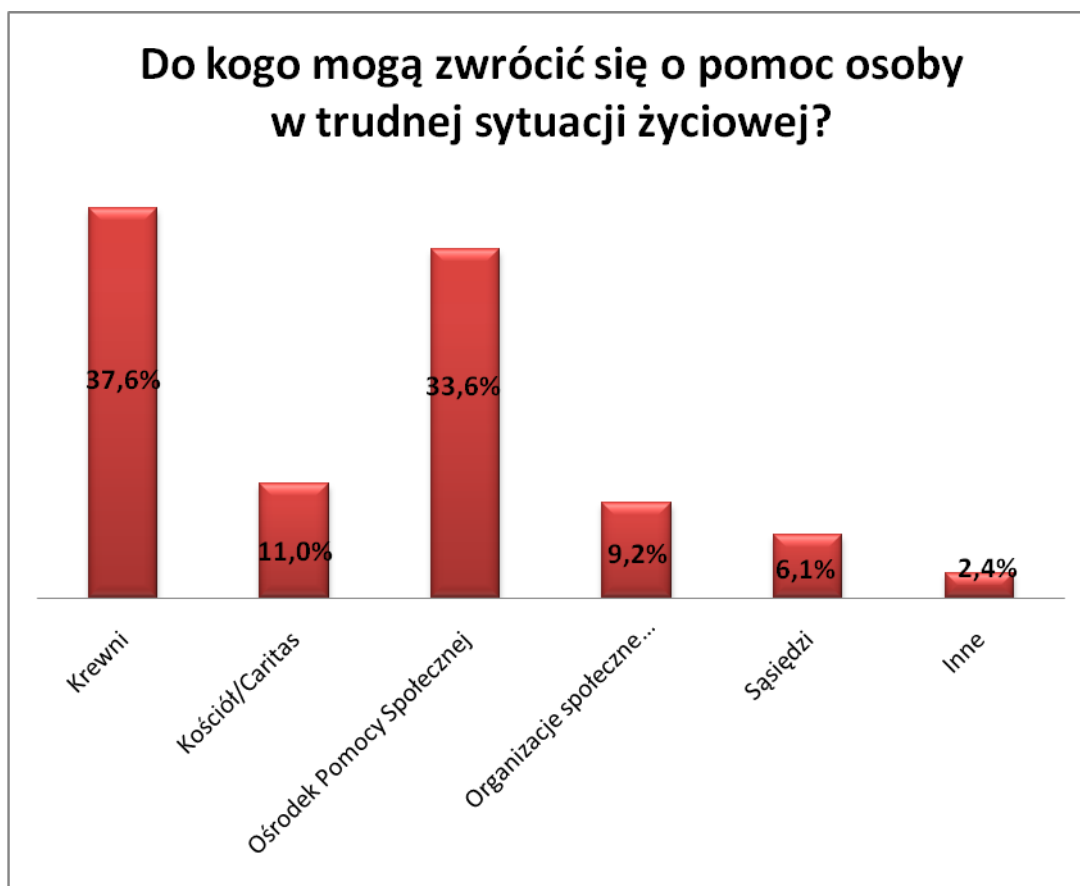
Starcza na wszystko i pozwala na oszczędzanie	20,7%
Starcza na wszystko, ale nie pozwala na oszczędzanie	41,9%
Żyjemy oszczędnie (kupując najtańsze produkty) i dzięki temu starcza na wszystko	30,2%
Pieniądzy nie starcza na zaspokajanie bieżących potrzeb	7,2%

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. W takich rodzinach może istnieć przyzwolenie na łamanie norm społecznych, mogą występować liczne konflikty i napięcia między członkami rodziny, jak również przemoc. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość.

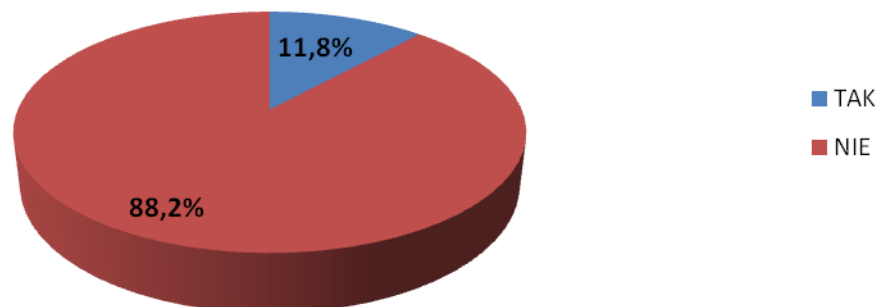
Jak widzimy na powyższym wykresie, badani w mieście Nowy Dwór Mazowiecki do grupy osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym zaliczają osoby uzależnione (25,3%), osoby starsze (24,5%) oraz osoby niepełnosprawne (18,9%). Na kolejnym miejscu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym znalazły się rodziny wielodzietne i osoby samotnie wychowujące dzieci. Badani mieszkańcy w kategorii "Inne" wskazywali ponadto na osoby niewykształcone.

Osoby, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, według badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki, mogą liczyć na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej (33,6%) oraz swoich krewnych (na tę odpowiedź wskazało 37,6% badanych). 9,2% respondentów jest przekonanych, że pomoc można uzyskać od organizacji społecznych (fundacje, stowarzyszenia), 11% badanych wskazuje na Kościół/Caritas, a 6,1% badanych wskazało na sąsiadów.

Zaledwie 11,8% badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wśród najczęściej wymienianych przez respondentów działań podejmowanych przez władze lokalne znalazły się kursy i szkolenia dla bezrobotnych oraz prace interwencyjne.

Wiedza o lokalnych działaniach wspierających osoby bezrobotne i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

W mieście Nowy Dwór Mazowiecki zjawisko alkoholizmu jest poważnym problemem społecznym. Zjawisko to jest jednak dość powszechne w całej Polsce.

„Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie.”²

W naszych badaniach interesowało nas kilka zagadnień: jaka jest wiedza i stosunek do alkoholu, czy w środowisku lokalnym występują zagrożenia (bójki, wandalizm) związane z nadmiernym spożywaniem alkoholu, czy respondenci widzą jakieś zmiany związane z alkoholem na przestrzeni ostatnich 10 lat oraz czy posiadają wiedzę o działaniach władz związanych z tym zagadnieniem.

Zapytaliśmy o postawę względem dostępności alkoholu. Prosimy badanych o określenie, czy uważają, że alkohol jest towarem szczególnym, w związku, z czym dostęp

² CBOS „Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych”, 2007r.

do niego powinien być ograniczony i kontrolowany, czy też alkohol jest towarem, jak każdy inny i zasady sprzedaży nie powinny być wyjątkowe. 46,2% respondentów uznało, że nie należy ograniczać handlu alkoholem.

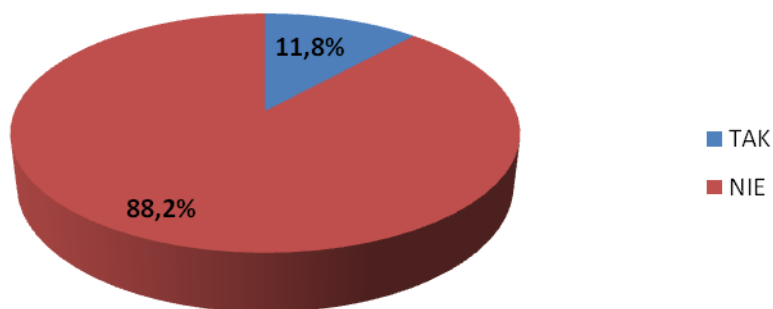
Występuje niewielka rozbieżność, co do odpowiedzi w tym pytaniu w zależności od płci. 55,6% badanych kobiet jest za ograniczeniem sprzedaży alkoholu w stosunku do 51,5% badanych mężczyzn. Jak widzimy, ponad połowa badanych osób postuluje za ograniczeniami tego towaru. W 2011 roku w ten sposób odpowiedziało 63% ankietowanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

W badaniu interesowało nas również, czy respondenci zauważyli zmiany w obyczajowości spożywania alkoholu w swoim środowisku. 47,7% badanych stwierdziło, że zdecydowanie spożycie wzrosło, 44,1% ankietowanych deklarowało, że na przestrzeni ostatnich 10 lat spożycie alkoholu w ich mieście nie zmieniło się, a 8,2% badanych uważa, że zmalało. Występują różnice w odpowiedziach w zależności od płci - 46% badanych kobiet i 50% badanych mężczyzn zauważa wzrost spożycia alkoholu, 43,5% badanych kobiet oraz 44,9% badanych mężczyzn nie zauważa zmian; 10,5% badanych kobiet oraz 5,1% badanych mężczyzn zauważa spadek spożywania alkoholu. W porównaniu z 2011 roku, zmalał odsetek badanych mieszkańców, deklarujących, że spożycie alkoholu w środowisku lokalnym wzrosło (dla porównania: 56% badanych w 2011 roku).

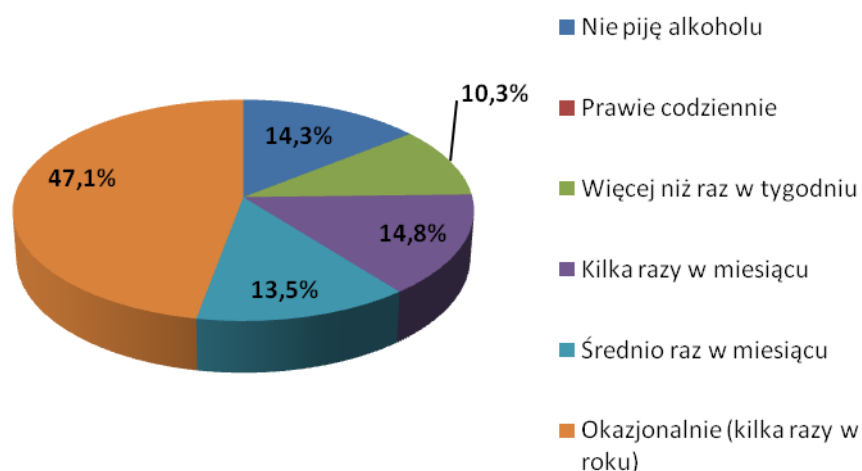
Zbadaliśmy wiedzę respondentów na temat prowadzonych lokalnie działań, które mają na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od alkoholu i narkotyków. Zaledwie 11,8% badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki deklaruje, że posiada wiedzę na temat prowadzonych lokalnie działań, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniom od alkoholu oraz narkotyków. Wśród działań prowadzonych w mieście, respondenci wymieniają poradnię uzależnień, Klub Anonimowych Alkoholików oraz profilaktykę prowadzoną w szkole. W porównaniu do diagnozy z 2011 roku, zmalał odsetek badanych mieszkańców posiadających wiedzę na temat prowadzonych lokalnie działań zmierzających do przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień. Wiedzę na ten temat w 2011 roku posiadało 18% badanych mieszkańców.

Wiedza o lokalnych działaniach, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.

Kolejne pytanie dotyczyło częstotliwości spożywania alkoholu – 51,6% badanych kobiet oraz 46,8% badanych mężczyzn w mieście Nowy Dwór Mazowiecki pije alkohol okazjonalnie (od czasu do czasu), 29% badanych kobiet oraz 10,6% badanych mężczyzn nie pije alkoholu w ogóle. Ponadto 12,9% badanych kobiet oraz 12,8% badanych mężczyzn pije alkohol średnio raz w miesiącu, 6,5% badanych kobiet oraz 23,4% badanych mężczyzn – kilka razy w miesiącu, a 4,3% badanych mężczyzn spożywa napoje alkoholowe więcej niż raz w tygodniu. Poniższy wykres przedstawia zbiorcze wyniki.

Jak często spożywa Pan/Pani napoje alkoholowe?

Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród badanych mieszkańców jest wino. Nieco mniejszą popularnością wśród respondentów cieszy się piwo oraz napoje alkoholowe. 71,8% badanych deklaruje, że spożyło wino przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a 15,7% badanych spożywało je 10 lub więcej razy. 68,4% badanych spożyło napoje wysokoprocentowe przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 15,3% badanych spożywało je 10 lub więcej razy, natomiast 69,9% ankietowanych deklaruje, że spożyło przynajmniej raz piwo w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 27,7% badanych spożywało je 10 lub więcej razy. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o częstotliwość spożywania konkretnych napojów alkoholowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania.

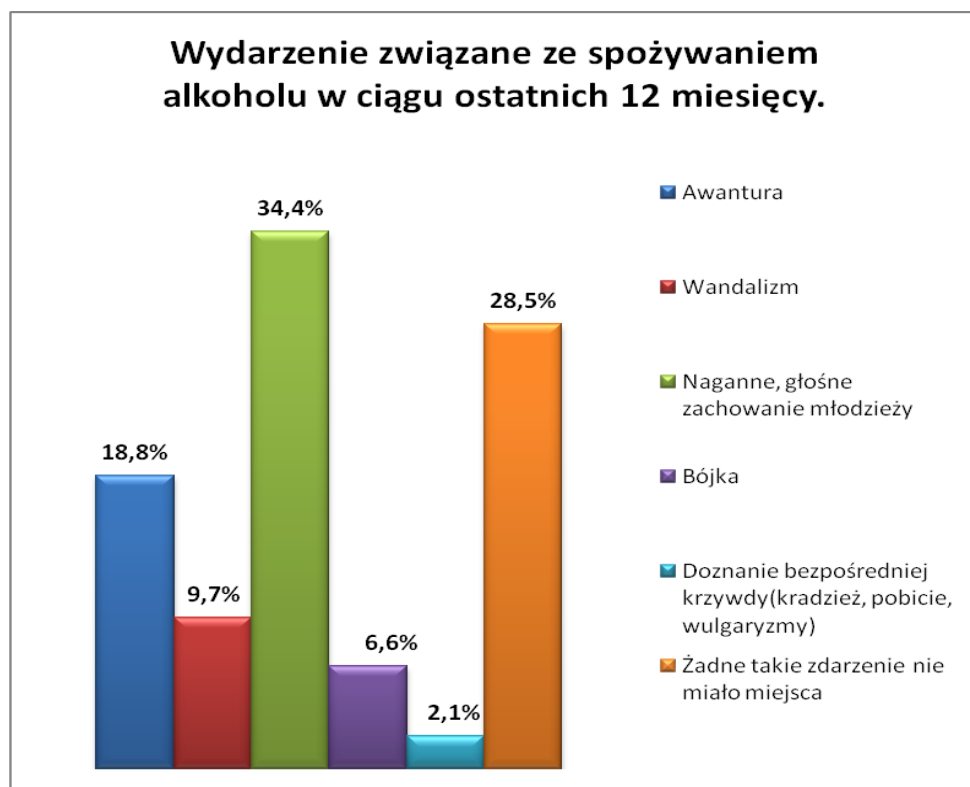
Tab. 7. Rodzaje alkoholu spożywanego przez dorosłych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania.

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
PIWO			
Nigdy	30,1%	40,3%	15,3%
1-2 razy	14,8%	18,5%	9,4%
3-5 razy	14,8%	16,9%	11,8%
6-9 razy	12,4%	9,7%	16,5%
10-19 razy	12,4%	5,6%	22,4%
20-39 razy	6,7%	4,8%	9,4%
40 i więcej razy	8,6%	4,2%	15,3%
WINO			
Nigdy	28,2%	30,6%	24,7%
1-2 razy	23,9%	24,2%	23,5%
3-5 razy	21,1%	21,0%	21,2%
6-9 razy	11,0%	11,3%	10,6%
10-19 razy	10,0%	6,5%	15,3%
20-39 razy	4,3%	4,8%	3,5%
40 i więcej razy	1,4%	1,6%	1,2%

NAPOJE WYSOKOPROCENTOWE (DRINKI, WÓDKA, WHISKY)			
Nigdy	31,6%	38,7%	21,2%
1-2 razy	23,4%	24,2%	22,4%
3-5 razy	14,8%	17,7%	10,6%
6-9 razy	14,8%	11,3%	20,0%
10-19 razy	10,5%	6,5%	16,5%
20-39 razy	2,4%	0,8%	4,7%
40 i więcej razy	2,4%	0,8%	4,7%

W przypadku rozróżnienia na płeć, – 59,7% respondentek spożyło piwo przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, 61,3% badanych kobiet spożyło napoje wysokoprocentowe przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 69,4% respondentek deklaruje spożycie wina przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Mężczyźni najbardziej preferują piwo. 84,7% badanych deklaruje picie piwa przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy. 75,3% mężczyzn spożyło wino przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zaś 78,8% badanych mężczyzn deklaruje spożycie napojów wysokoprocentowych przynajmniej raz w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

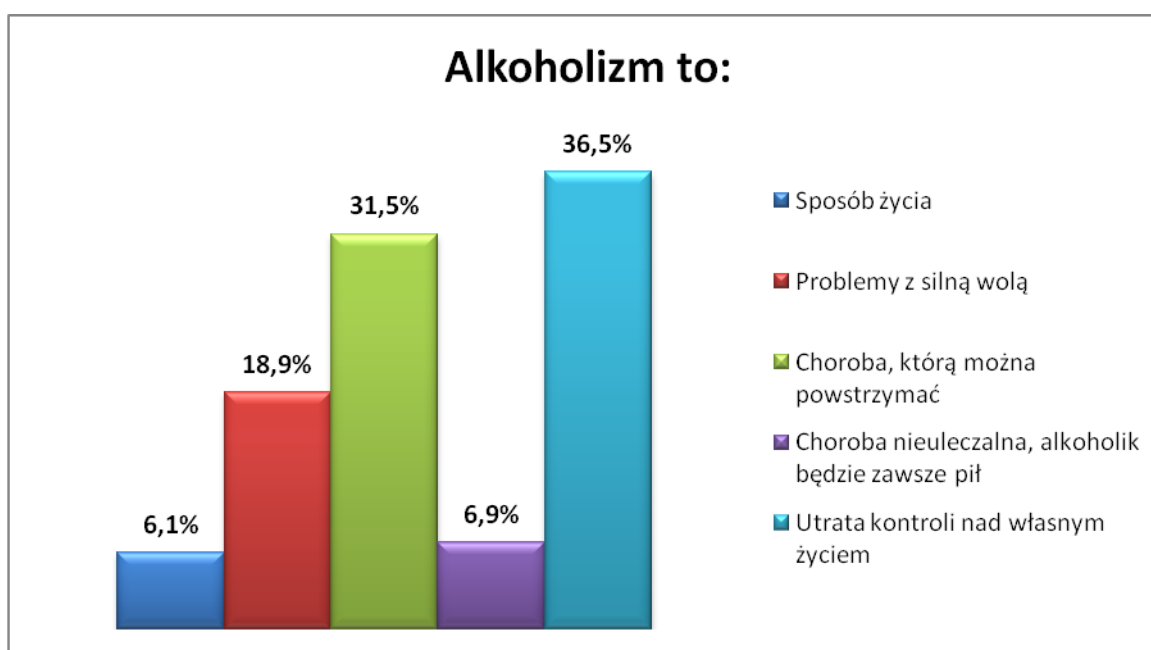
Zjawisko nadmiernego spożywania alkoholu może być powiązane z agresywnym zachowaniem i pojawiać się w życiu publicznym w postaci bójek, awantur, pobic czy wulgaryzmów. Zapytaliśmy respondentów, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania doświadczyli lub byli świadkami któregoś z tych nieprzyjemnych przeżyć. 28,5% badanych nie była świadkiem ani uczestnikiem tego typu wydarzeń, 34,4% respondentów doświadczyła lub była świadkiem głośnego i naganego zachowania młodzieży, kolejno 18,8% osób doświadczyło awantury, 9,7% osób - wandalizmu, 6,6% osób bójki i 2,1% osób - bezpośredniej krzywdy w postaci kradzieży, pobicia czy wulgaryzmów.

Jak widać, najczęściej nieprzyjemnych doświadczeń respondenci mieli z młodzieżą zachowującą się niestosownie pod wpływem alkoholu oraz z awanturującymi się osobami. Problemem jest nie tylko spożywanie alkoholu przez młodzież, ale również naganne zachowanie młodych ludzi. W porównaniu do 2011 roku, nieznacznie zmalał odsetek badanych mieszkańców przyznających, że doświadczyło lub było świadkiem nieprzyjemnych zdarzeń powodowanych przez osoby nadużywające alkoholu. Największy spadek wystąpił w przypadku naganego, głośniego zachowania młodzieży pod wpływem alkoholu, wandalizmu oraz bójki. W 2011 roku 38% badanych mieszkańców przyznało, że doświadczyło lub było świadkiem naganego, głośniego zachowania młodzieży nadużywającej alkoholu, 14% doświadczyło aktów wandalizmu, a 11% badanych respondentów wskazało na bójkę.

Kolejnym ważnym zagadnieniem poruszonym przez nas w badaniu był problem nadużywania alkoholu. Poprosiliśmy badanych o zdefiniowanie alkoholizmu. Istniała możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi przez jednego badanego. Najwięcej badanych określa alkoholizm jako utratę kontroli nad własnym życiem (36,5%) oraz chorobę, którą można powstrzymać (31,5%). **Takie podejście wskazuje na dużą świadomość i znajomość tematu oraz jest wyrazem empatii i zrozumienia problemu.** 6,9% badanych mówi o

alkoholizmie jako o chorobie nieuleczalnej, a alkoholika utożsamia z osobą, która pije i będzie piła, 6,1% badanych sądzi, że jest to sposób życia. Należałoby zwrócić szczególną uwagę na edukację w tym zakresie. Alkoholizm z medycznego punktu widzenia jest chorobą, z którą należy walczyć poprzez specjalistyczną pomoc oraz wsparcie najbliższych. Ta wiedza powinna być dana każdemu, gdyż w każdej rodzinie może pojawić się ten problem. Porównując te wyniki do badania z 2011 roku należy stwierdzić, że zdecydowanie więcej badanych mieszkańców niegdyś wskazywało na odpowiedź związaną z utratą kontroli nad własnym życiem (2011 rok- 69% odpowiedzi). W porównaniu do badania, które miało miejsce trzy lata temu, obecnie mniej osób utożsamia alkoholizm z chorobą, którą można powstrzymać. W 2011 roku na tę odpowiedź wskazało 48% badanych mieszkańców.

Pytając o motywy sięgania po alkohol, ujawnił się przede wszystkim jego społeczny oraz psychologiczny wymiar. Badani mieszkańcy mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. W odpowiedziach respondentów dominowały dwa powody: chęć „zapicia” problemów i smutków (37%) oraz chęć wyluzowania się (24,4%). Kolejnym powodem była presja ze strony znajomych (15,8%) oraz brak możliwości alternatywnego spędzania wolnego czasu (16,3%), zaś 4,4% respondentów nie miało zdania na ten temat. W odpowiedziach

badanych mieszkańców dominowały takie same motywy sięgania po alkohol, jak miało to miejsce w badaniu w 2011 roku.

Narkotyki w środowisku lokalnym

Problem narkotyków w mieście Nowy Dwór Mazowiecki występuje na umiarkowanym poziomie. Liczba badanych mieszkańców, która próbowała narkotyków jest zbliżona do wyników analiz ogólnopolskich. Zapytaliśmy respondentów, ile znają osób w swoim otoczeniu, które używają narkotyków. 75,8% badanych kobiet deklaruje, że w ogóle nie zna nikogo, kolejno 16,1% badanych kobiet deklaruje, że zna do 5 osób, 4,8% badanych kobiet zna 10 lub więcej osób. Jeśli chodzi o badanych mężczyzn – 60,6% przyznaje, że nie zna nikogo, 35,4% badanych mężczyzn deklaruje, że zna do 5 osób, a 4% badanych mężczyzn – więcej niż 10 osób.

Blisko 70% badanych przyznaje, że nie zna nikogo, a jedna czwarta znających do 5 osób i 5% badanych znających więcej niż 10 osób to umiarkowanie niepokojący wynik. W porównaniu z badaniem z 2011 roku, można zauważyć, że wystąpiły stosunkowo niewielkie różnice w odpowiedziach badanych na to pytanie. Poniższa tabela przedstawia porównanie odpowiedzi na pytanie o znajomość osób w otoczeniu, które używają narkotyków, uzyskane w obu badaniach.

Tab. 8. Znajomość osób w swoim otoczeniu, które używają narkotyków. Porównanie wyników badań z 2011 oraz 2014 roku.

Czy zna Pan/Pani osoby w swoim otoczeniu, które używają narkotyku?	Diagnoza 2011 rok	Diagnoza 2014 rok
Nikogo	65%	69%
Do 5 osób	21%	24,7%
Od 5 do 10 osób	3%	1,8%
Ponad 10 osób	11%	5%

W badaniu tym interesowało nas również, czy respondenci wiedzą, gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki nie posiada takiej wiedzy (87,8%). Należy podkreślić, że 9,7% badanych kobiet oraz 15,3% badanych mężczyzn wie, gdzie może kupić narkotyki. W 2011 roku, 39% ankietowanych nie wiedziało, gdzie można kupić narkotyki, 10% badanych uznało kupno narkotyków w ich mieście za bardzo trudne oraz trudne zadanie, a 33% badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki wskazało, że w ich mieście łatwo oraz raczej łatwo jest zdobyć narkotyki.

Wśród mieszkańców wystąpiło zróżnicowanie na płeć pod względem używania narkotyków, o czym świadczą wyniki podsumowujące następne pytanie: „*Czy kiedykolwiek zażyłeś narkotyk?*”. Do zażycia narkotyku przyznało się 8,2% badanych mężczyzn oraz 5,6% badanych kobiet. Łączny odsetek osób, które przyznały się do stosowania narkotyków w diagnozie realizowanej w 2011 roku (13%), był większy niż ma to miejsce obecnie. Trzeba wyraźnie podkreślić, że przyznanie się do używania narkotyków (lub nawet jednorazowej próby) jest w istocie przyznaniem się do czynu karalnego w Polsce. Ponadto zażywanie narkotyków nie jest czymś powszechnie akceptowanym, dlatego można by spodziewać się raczej niewielkiego odsetka odpowiedzi twierdzących.

W tym miejscu warto odwołać się do sondażu Centrum Badania Opinii Publicznej „*Postawy wobec narkotyków*” z 2011 roku. Spytano respondentów, czy kiedykolwiek

próbowali narkotyków. Odsetek badanych, który odpowiedział „tak” wyniósł 7% (w stosunku do 6,8% naszych respondentów). Aż 93% populacji w 2011 roku nie próbowało narkotyków.

Zapytaliśmy również ankietowanych o przebywanie w pracy pod wpływem alkoholu lub narkotyków. 3,6% badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki odpowiedziało, że zdarzyło im się przebywać w pracy pod wpływem alkoholu lub narkotyków.

Przemoc

„Ogółem 23% dorosłych Polaków deklaruje, że padło ofiarą przemocy. Co dziesiąty (10%) doświadczył agresji na ulicy, ale nie w pobliżu domu, natomiast co czternasty (7%) – w najbliższej okolicy miejsca zamieszkania. W domu z aktami przemocy spotkało się 6% dorosłych. Co dwudziesty (5%) padł ofiarą przemocy w lokalu gastronomicznym – restauracji, kawiarni, na dyskotecę. Mniej liczne grupy doświadczyły agresji w pracy bądź w szkole, w środkach komunikacji lub w jakimś innym miejscu (po 3%). Mężczyźni znacznie częściej niż kobiety przyznają, że zdarzyło im się paść ofiarą agresji (odpowiednio: 28% i 18%).”

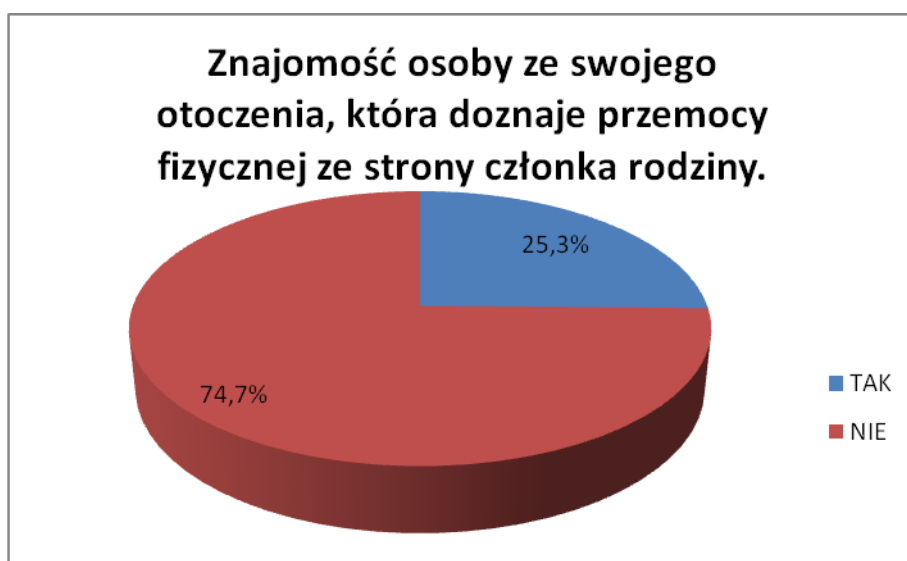
„Większość dorosłych (68%) przyznaje, że w ich domach zdarzają się różnego rodzaju konflikty, sprzeczki lub awantury”.³

Zbadanie zjawiska przemocy jest dość trudne. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego, co może być spowodowane, między innymi, racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą

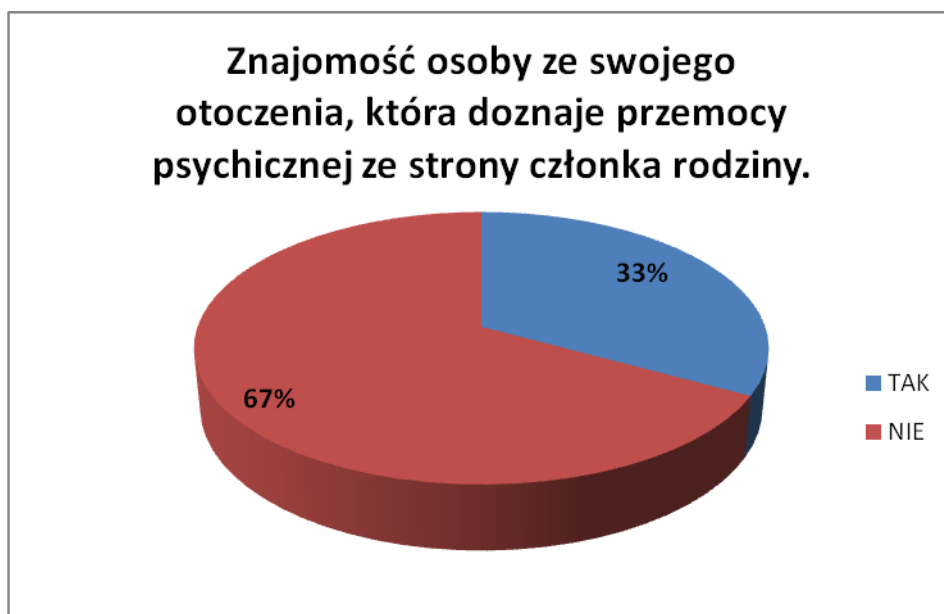
³ CBOS „Przemoc i konflikty w domu”, 2009r.

wyniki CBOS cytowane wyżej. W naszym badaniu interesowało nas przede wszystkim zbadanie zjawiska przemocy w rodzinie i stosowanie jej w stosunku do dzieci, oraz skala zjawiska w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Na początek zapytaliśmy respondentów, czy znają osoby, które doświadczają **przemocy fizycznej ze strony najbliższych**. Przeważają odpowiedzi respondentów, którzy nie znają takich osób (74,7%). 25,3% ankietowanych deklarowało, że znają osoby doświadczające przemocy fizycznej. Rodziny, w których występuje przemoc zna 22,6% badanych kobiet oraz 28,9% badanych mężczyzn.

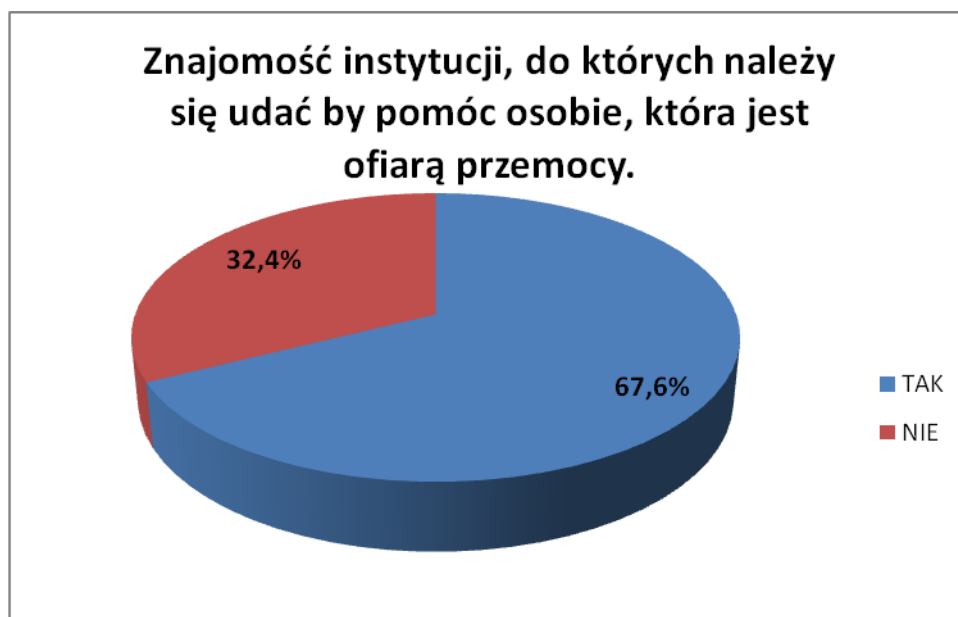

Interesowało nas również, czy respondenci znają osoby, które doświadczają **przemocy psychicznej ze strony najbliższych**. Przeważają odpowiedzi respondentów, którzy nie znają takich osób (67%). 33% ankietowanych deklarowało, że znają osoby doświadczające przemocy psychicznej. Wystąpiły niewielkie różnice między płciami – 32,3% badanych kobiet oraz 34% badanych mężczyzn zna takie rodziny.

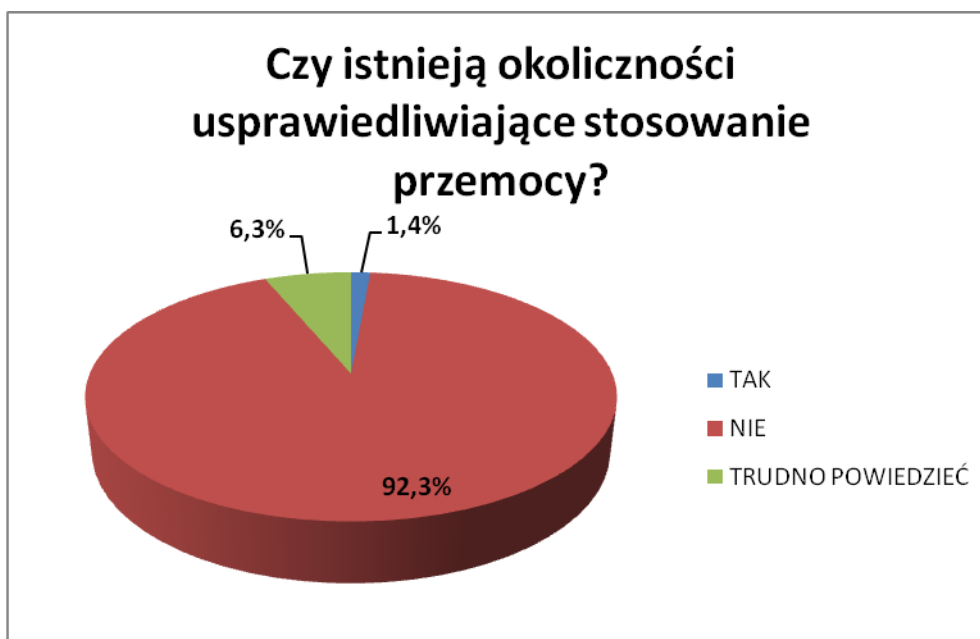
W badaniu w 2011 roku nie rozróżniono w pytaniu przemocy fizycznej i psychicznej. Do znajomości osób ze swojego otoczenia, które doznają przemocy fizycznej bądź psychicznej ze strony członka rodziny, przyznało się w 2011 roku 40% badanych mieszkańców. Skala zjawiska przemocy zdaje się być stosunkowo poważna, jeśli weźmie się pod uwagę, że istnieją osoby, które doświadczają przemocy, natomiast nikt o tym nie wie. Przemoc psychiczna i fizyczna w rodzinie jest poważnym problemem społecznym. Jak widać również stanowi ona problem w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

W związku z powyższym zbadaliśmy, czy respondenci wiedzą, gdzie należy się zgłosić, do kogo udać, jeśli mają wiadomość o osobie, która jest ofiarą przemocy. 67,6% badanych posiada taką wiedzę, pozostałe 32,4% należałoby poddać edukacji w tej kwestii. 54,1% badanych mężczyzn oraz 78,2% badanych kobiet przyznało, że posiadają taką wiedzę.

Rysuje się obraz społeczności dobrze poinformowanej. Warto ponadto dodać, iż do sprawnego funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego nie wystarczy sama wiedza, lecz również działanie. Deklaracja o znajomości osób i instytucji nie jest równoznaczna z podjęciem działania na rzecz ofiary przemocy. Należy zauważyć, że, w porównaniu z 2011 rokiem, nastąpił nieznaczny wzrost odsetka badanych deklarujących, że posiada wiedzę na ten temat. W badaniu w 2011 roku zdecydowana większość badanych mieszkańców (66%) odpowiedziała w ten sposób na powyższe pytanie.

Interesowała nas również postawa badanych względem przemocy. Zapytaliśmy, czy istnieją jakieś specjalne okoliczności, warunki, które mogłyby usprawiedliwiać stosowanie przemocy.

Zdecydowana większość badanych zaprzeczyła temu stwierdzeniu (92,3%), zaś 6,3% badanych nie miało zdania. Zaledwie 1,4% badanych uznało możliwość zaistnienia takich warunków. Większość badanych odrzuciła koncepcje usprawiedliwiania stosowania przemocy specjalnymi, nietypowymi okolicznościami, co jest pozytywną informacją. W porównaniu z diagnozą z 2011 roku, zmalał odsetek badanych, dla których istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy.

Następnie zbadaliśmy postawę mieszkańców co do stosowania kar fizycznych i przemocy względem dzieci. Stosowanie kar fizycznych względem dzieci jest tematem dość kontrowersyjnym. Dnia 1 sierpnia 2010 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która przewiduje całkowity zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci.⁴ Badając postawy mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki względem tego tematu, poprosiliśmy ich o zaopiniowanie stwierdzenia, jako zgodnego lub niezgodnego z ich przeświadczeniem.

⁴ Dz. U. Nr 125, poz. 842

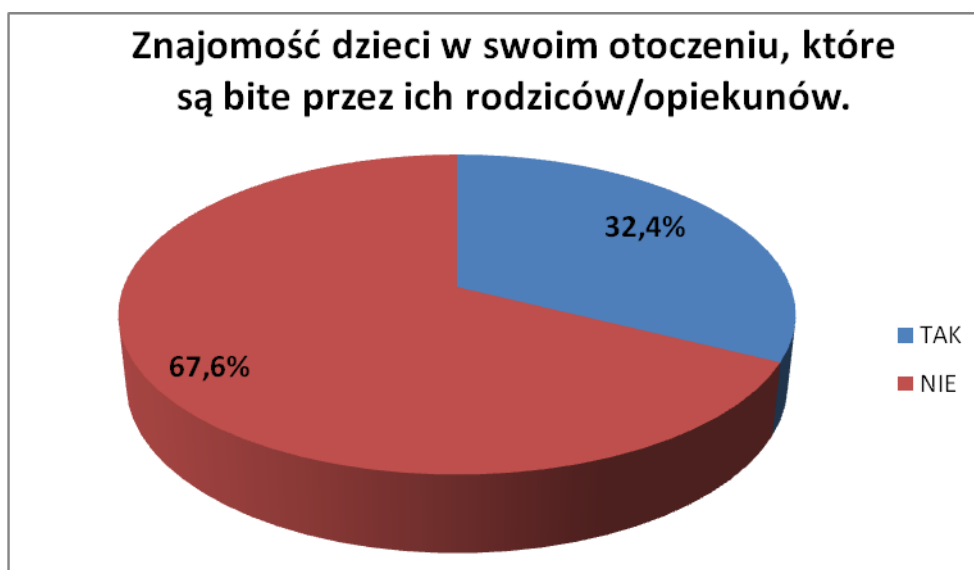
„Stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.”

Tak – 10,8%

Nie – 89,2%

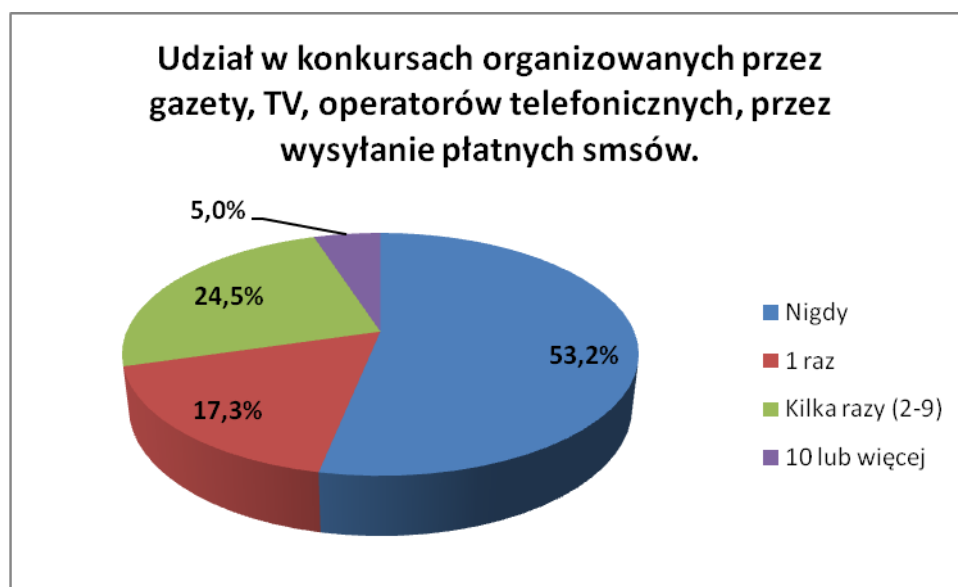
	Kobiety	Mężczyźni
Tak	2,4%	21,4%
Nie	97,6%	78,6%

W tym pytaniu nie wystąpiło zróżnicowanie odpowiedzi badanych ze względu na płeć. Stosunkowo niewielu badanych mieszkańców zgadza się z opinią, że bywają sytuacje, kiedy dziecku trzeba, na przykład, dać klapsa. W 2011 roku, na pytanie *"Czy Pana/Pani zdaniem należy wprowadzić całkowity zakaz stosowania kar cielesnych (bicia, dawania klapsów itp.) wobec dzieci?"*, 40% badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki, odpowiedziało *"raczej nie"*, a 11% ankietowanych- *"zdecydowanie tak"*. Zapytaliśmy również, czy respondenci znają przypadki bicia dzieci. 67,6% badanych odpowiedziało, że nie zna, jednak 32,4% pozostałych to dużo jak na takie wykroczenie, jakim jest uderzenie małoletniego. 36,3% badanych kobiet oraz 27,6% badanych mężczyzn odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Porównując uzyskane wyniki z wynikami badania przeprowadzonego w 2011 roku, należy zauważyć, że zmalał odsetek badanych mieszkańców deklarujących, że znają przypadki w swoim otoczeniu dzieci, które są bite przez rodziców/opiekunów. W 2011 roku w ten sposób odpowiedziało 38% badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

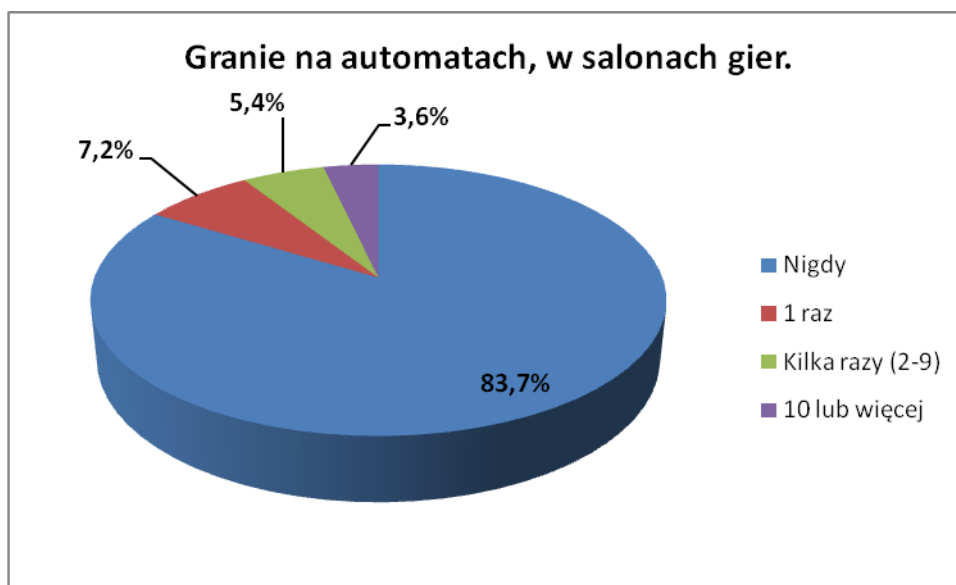

Dorośli mieszkańcy a gry hazardowe

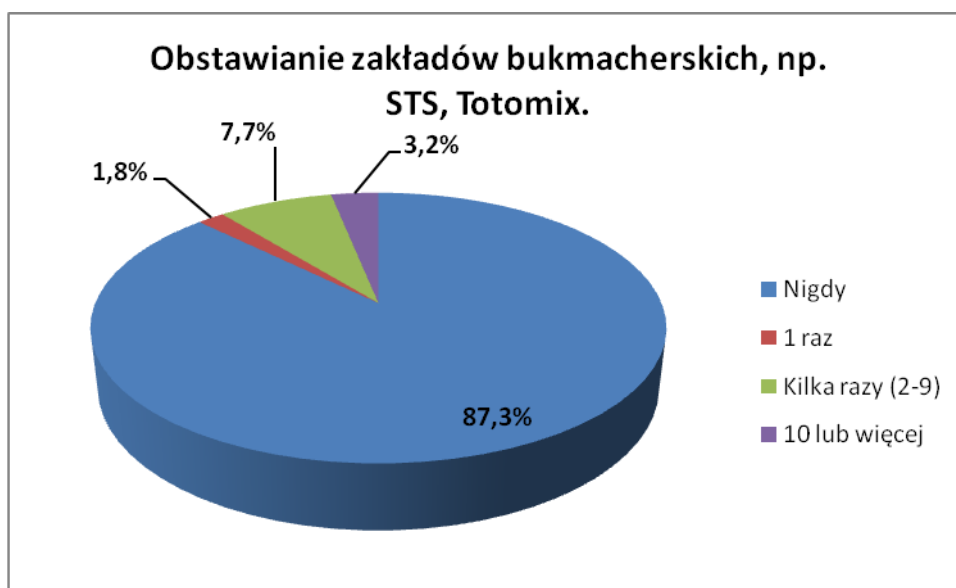
Uczestnictwo w grach na pieniądze wciąga, kusi możliwością szybkiej, wysokiej wygranej, z czasem jednak może doprowadzić do uzależnienia od hazardu. Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem dotyczy zarówno dorosłych, jak również dzieci i młodzieży. W badaniu skoncentrowaliśmy się na czterech formach gier hazardowych, pytając mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki o ich osobiste doświadczenia.

Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki nie brała udziału w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, polegających na wysyłaniu płatnych smsów, 17,3% badanych wzięło udział w takim konkursie raz, 24,5% badanych – kilka razy, zaś 5% badanych – 10 lub więcej razy. 51,6% badanych kobiet i 40,2% badanych mężczyzn brało udział w tego typu konkursach. W badaniu CBOS w 2011 roku na temat hazardu, 18% Polaków deklarowało uczestnictwo w konkursach czy grach tego typu w ciągu ostatnich 12 miesięcy od badania. W naszym badaniu pytaliśmy o doświadczenia w ciągu całego życia, dlatego też uzyskane przez nas wyniki mogą być wyższe od wyników badań ogólnopolskich.

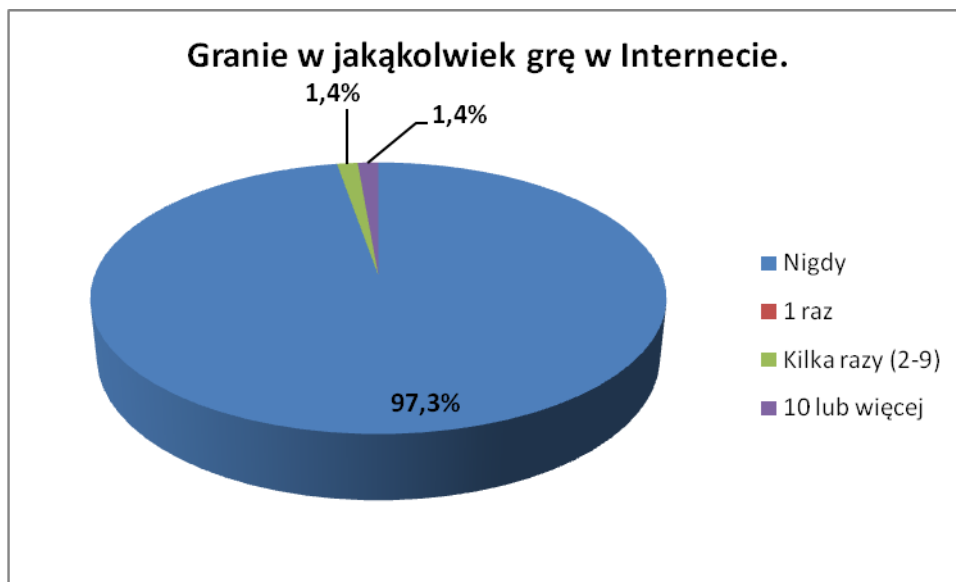

Większość badanych nie grała nigdy na automatach, 7,2% badanych zrobiło to raz, 5,4% badanych - kilka razy, zaś 3,6% badanych – 10 lub więcej razy. Tego typu doświadczenia miało 21,6% badanych mężczyzn i 12% badanych kobiet.

Podobnie, jak w przypadku pytania o grę na automatach, większość badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki nie obstawiała nigdy żadnych zakładów bukmacherskich, 1,8% badanych zrobiło to raz, 7,7% badanych – kilka razy, zaś 3,2% badanych – 10 lub więcej razy. Wystąpiło znaczne zróżnicowanie odpowiedzi ze względu na

płeć badanych. 7,2% badanych kobiet oraz 19% badanych mężczyzn miało tego typu doświadczenia.

Niewielki odsetek badanych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki deklaruje, że brał udział w grze na pieniądze w Internecie. Załedwie 1,4% badanych zagrało w Internecie za pieniądze 10 lub więcej razy. 3% badanych mężczyzn miało tego typu doświadczenie oraz 0,8% kobiet odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Badanie CBOS z 2011 roku pokazuje, że załedwie 1% Polaków grało w jakąkolwiek grę na pieniądze w Internecie w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. W naszym badaniu pytaliśmy o doświadczenia w ciągu całego życia, dlatego też uzyskane przez nas wyniki mogą być wyższe od wyników badań ogólnopolskich.

Rozdział III - Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Grupa badawcza

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 950 uczniów. W szkołach podstawowych przebadano 361 uczniów (173 dziewczynek i 188 chłopców), w szkołach gimnazjalnych 271 uczniów (116 dziewczyn i 155 chłopców), a w szkołach ponadgimnazjalnych 318 uczniów (164 dziewczyn i 154 chłopców). Średnia wieku w szkołach podstawowych wyniosła 10,3 lat, w gimnazjach – 14,3 lat, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych – 16,9 lat. Ankieta składała się z 60 pytań zamkniętych. Uczniowie szkół podstawowych wypełniali krótsze ankiety (50 pytań zamkniętych).

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
- problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- hazardu i innych ryzykownych zachowań;
- używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Dzieci i młodzież a substancje psychoaktywne

Badanie miało na celu, między innymi analizę stopnia używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Analiza dotyczyła rozpowszechnienia palenia papierosów, picia alkoholu oraz używania narkotyków, a także okoliczności towarzyszących tym zachowaniom i postaw wobec substancji psychoaktywnych. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, by możliwe było porównanie wyników tego badania z wynikami badania ogólnopolskiego, zrealizowanego w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). W raporcie diagnozy uzyskane wyniki odnoszone są do wyników badania ESPAD zrealizowanego na reprezentatywnej próbie uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18) w 2011 roku (J. Sierosławski,

Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2011 roku. Warszawa: Instytut Psychiatrii i Neurologii). W naszym badaniu, oprócz uczniów szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych, uwzględniliśmy również uczniów klas szóstych szkół podstawowych. Poniższa tabela ilustruje nasilenie spożywania alkoholu, palenia papierosów, używania narkotyków i dopalaczy w poszczególnych grupach wiekowych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki:

Tab. 9. Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.

Problem społeczny	Szkoly Podstawowe		Gimnazjum		Szkoly Ponadgimnazjalne	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	40	11,2	125	47	269	84,6
Palenie papierosów	21	5,9	73	27,5	186	58,5
Używanie narkotyków	0	0	19	7,1	85	26,7
Używanie dopalaczy	6	1,7	7	2,6	22	6,9

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów

Z otrzymanych rezultatów wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Do wypicia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznaje się 11,2% uczniów szkół podstawowych, 47% gimnazjalistów oraz 84,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Alkohol jest środkiem psychoaktywnym najbardziej rozpowszechnionym wśród młodych ludzi w porównaniu z papierosami i narkotykami. Uzyskane wyniki są niższe w przypadku gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych od wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których chociaż raz w ciągu całego życia piło 87,3% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 95,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Porównując uzyskane wyniki z wynikami badania z 2011 roku należy zauważyć, że znacząco zmalał odsetek badanych uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych, którzy przynajmniej raz w życiu spożywali napoje alkoholowe.

Stosunkowo rozpowszechnione w mieście Nowy Dwór Mazowiecki jest również palenie papierosów – w grupie uczniów szkół gimnazjalnych wyniosło 27,5%, a w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 58,5%. Wynik uzyskany w badaniu młodych

mieszkańców gminy jest niższy do wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których chociaż raz w życiu paliło 57,2% gimnazjalistów oraz 70,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W porównaniu z badaniem przeprowadzonym na terenie miasta w 2011 roku, wystąpił znaczny spadek odsetka badanych gimnazjalistów, którzy przynajmniej raz w życiu palili papierosa.

Wyniki badań wskazują na wysoki odsetek młodych osób sięgających po substancje odurzające. Najwyższy odsetek młodych osób, które używają narkotyków wystąpił w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych i wyniósł on 26,7%. Badania prowadzone w Polsce co kilka lat wskazują na obniżanie się problemu narkotykowego wśród młodych ludzi. Sondaż Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii z 2008 roku określił ilość młodych ludzi mających kontakty z narkotykami na poziomie 15%. Porównując uzyskane wyniki w naszym badaniu z wynikami badania przeprowadzonego w 2011 roku, zaobserwować można wzrost odsetka badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy przynajmniej raz w życiu zażywali narkotyki, natomiast odsetek ten zmalał w pozostałych grupach wiekowych. Używanie dopalaczy przez badanych młodych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki jest na niższym poziomie w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych od wyniku ogólnopolskich badań ESPAD z 2011 roku. W naszym badaniu 2,6% gimnazjalistów oraz 6,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych kiedykolwiek używało dopalaczy, zaś w badaniu ESPAD z 2011 roku odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy wyniósł 10,5% w grupie gimnazjalistów oraz 15,8% w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W następnej kolejności zostaną dokładnie przeanalizowane formy używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych oraz okoliczności, w jakich mają one miejsce.

Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży

Jak to już zostało zaznaczone, alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi, co potwierdzają prowadzone sondaże. Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 10,3 lat – uczniowie szkół podstawowych, 14,3 lat – gimnazjaliści, 16,9 lat – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Jeżeli chodzi o różnicowanie między płciami w kwestii spożywania alkoholu, w szkołach podstawowych do wypicia alkoholu przyznało się 4,1% dziewczynek oraz 17,8% badanych chłopców. W gimnazjum alkohol wypilo 44,4% badanych chłopców

oraz 50,4% badanych dziewczyn. W szkołach ponadgimnazjalnych do picia alkoholu przynajmniej raz w życiu, przyznało 84,8% badane uczennice oraz 72,7% badanych chłopców, co stanowi duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z alkoholem. W badaniu ESPAD z 2011 roku kiedykolwiek w życiu piło alkohol 89% gimnazjalistów oraz 85,6% gimnazjalistek, a także 96,2% uczniów oraz 94,2% uczennic szkół ponadgimnazjalnych. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uczniów na pytanie o spożywanie kiedykolwiek przez nich napojów alkoholowych.

Tab. 10. Spożywanie napojów alkoholowych przez młodych mieszkańców w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy spożywałeś kiedykolwiek alkohol?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Tak	11,2%	47%	84,6%
Nie	88,8%	53%	15,4%

Przyczyny sięgania po alkohol mogą być różne, od społecznych i towarzyskich, po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Otrzymane rezultaty przedstawiono na wykresie. Każdy badany mógł zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu uczniowie wszystkich podawali chęć zaimponowania, obawę przed odrzuceniem oraz presję rówieśniczą. Uczniowie ze starszych grup wiekowych wskazywali często na okazje towarzyskie jako powód sięgania po alkohol. Jest to zgodne z polską obyczajowością, według której spotkania rodzinne i towarzyskie powinny odbywać się przy napojach alkoholowych. Wraz z wiekiem rośnie odsetek badanych, którzy spożywają alkohol z braku możliwości bardziej atrakcyjnego spędzania wolnego czasu. W 2011 roku badani uczniowie również jako najczęstsze przyczyny sięgania po napoje alkoholowe wskazywali presję rówieśniczą, okazje towarzyskie oraz chęć zaimponowania.

W pytaniu o dostępność alkoholu w środowisku dzieci i młodzieży w mieście Nowy Dwór Mazowiecki zaobserwowano znaczne zróżnicowanie odpowiedzi wraz z wiekiem ankietowanych. Uzyskane rezultaty obrazuje poniższa tabela.

Tab. 11. Dostępność alkoholu w środowisku dzieci i młodzieży mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić alkohol jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	34,3%	4,5%	5%
Raczej trudno	12,3%	8,6%	2,8%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	12,8%	36,9%	22%
Raczej łatwo	3,3%	18,7%	25,2%
Bardzo łatwo	5%	17,2%	38,7%
Nie wiem	32,3%	14,1%	6,3%

Wyraźnie widać tendencję wzrostową w dostępności alkoholu w otoczeniu młodych ludzi. Wśród uczniów szkół podstawowych jedynie 5% ankietowanych uznało zakup alkoholu za czynność bardzo łatwą, natomiast podobnej odpowiedzi udzieliło już zdecydowanie więcej gimnazjalistów – 17,2% oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 38,7%. W 2011 roku odsetek uczniów ze szkół w Nowym Dworze Mazowieckim, odpowiadających w ten sposób na pytanie o dostępność alkoholu w środowisku lokalnym wyniósł 3% w grupie uczniów szkół podstawowych, 19% w grupie gimnazjalistów oraz 16% w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 1982 r., wyraźnie zabraniającej sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Uzyskane wyniki są niższe od wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których 49,3% gimnazjalistów oraz 73,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że zakup piwa jest dla nich bardzo łatwy, 39,5% gimnazjalistów oraz 67,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uznaje zakup wina za czynność bardzo łatwą, zaś 33,4% gimnazjalistów oraz 67,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych wypowiada się w ten sposób o kupowaniu wódki.

Badani młodzi mieszkańcy gminy Nowy Dwór Mazowiecki najczęściej swój pierwszy kontakt z alkoholem mieli podczas wakacji oraz w czasie wolnym. Szczegółowe zestawienie wyników znajduje się w tabeli.

Tab. 12. Okoliczności pierwszego spożycia alkoholu. Procent odnosi się do uczniów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu.

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś kontakt z alkoholem?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
W szkole	-	-	3,2%
W czasie wolnym	3,7%	19,1%	42,6%
Na dyskotecę/w pubie	-	11,8%	14,7%
Na wakacjach	14,8%	30,9%	20,3%
W domu	66,7%	30,9%	11,6%
W innej sytuacji	-	7,3%	3,7%

Picie alkoholu po raz pierwszy w czasie wakacji zadeklarowało 14,8% uczniów szkół podstawowych, 30,9% gimnazjalistów oraz 20,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. 19,1% gimnazjalistów oraz 42,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych spożyło pierwszy raz w życiu alkohol w czasie wolnym. W grupie badanych młodych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki swój pierwszy kontakt z alkoholem w domu miało 66,7% uczniów szkół podstawowych i 30,9% gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu. Badani młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki wskazywali również na spożywanie alkoholu w trakcie imprez rodzinnych typu wesela.

Tab. 13. Rodzaje alkoholu spożywanego przez dzieci i młodzież oraz częstotliwość ich spożywania w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem. Procenty dotyczą wszystkich uczniów, którzy wcześniej deklarowali kontakt z alkoholem.

	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
PIWO		
Nigdy	6,3%	9,2%
1-2 razy	40,2%	10,4%
3-5 razy	24,1%	11,6%
6-9 razy	16,1%	10,0%
10-19 razy	8,9%	13,5%
20-39 razy	0,9%	15,1%
40 i więcej razy	3,6%	30,3%
WINO		
Nigdy	45,5%	22,7%
1-2 razy	39,3%	35,5%
3-5 razy	8,0%	19,9%
6-9 razy	1,8%	10,0%
10-19 razy	0,9%	6,8%
20-39 razy	1,8%	2,4%
40 i więcej razy	0,9%	2,8%
NAPOJE WYSOKOPROCENTOWE		
Nigdy	31,3%	11,2%
1-2 razy	41,1%	14,7%
3-5 razy	12,5%	17,5%
6-9 razy	10,7%	17,1%
10-19 razy	1,8%	13,5%
20-39 razy	1,8%	16,3%
40 i więcej razy	0,9%	9,6%

Jak wynika z powyższej tabeli, spożycie co najmniej jednego piwa w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem przez uczniów, którzy deklarowali kontakt z alkoholem wynosi 93,7% w grupie gimnazjalistów, 90,8% w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych, spożywanie wina – gimnazja – 55,5%, szkoły ponadgimnazjalne – 77,3%. Natomiast poziom

picia napojów wysokoprocentowych wynosi 68,7% w gimnazjach, 88,8% w szkołach ponadgimnazjalnych.

67,9% gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem spożywali alkohol okazjonalnie (kilka razy w roku), 3,6% gimnazjalistów – kilka razy w miesiącu, 8% gimnazjalistów – średnio raz w miesiącu, 0,9% gimnazjalistów - więcej niż raz w tygodniu, a kolejnych 19,6% uczniów z tej grupy wiekowej spróbowało alkoholu tylko raz w życiu. 33,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem, spożywało napoje alkoholowe kilka razy w miesiącu, 10% uczniów – średnio raz w miesiącu, 13,5% uczniów – więcej niż raz w tygodniu, 33,1% uczniów - okazjonalnie (kilka razy w roku).

We wszystkich grupach wiekowych spożywanie alkoholu było najczęściej wynikiem własnej inicjatywy. W ten sposób odpowiedziało 65,4% uczniów szkół podstawowych, 85,6% gimnazjalistów oraz 79,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych mających kontakt z alkoholem. Ponadto młode osoby były namawiane do spożycia alkoholu przez znajomych (7,7% uczniów szkół podstawowych, 10,8% gimnazjalistów oraz 18,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych).

Kolejne pytanie dotyczyło upojenia alkoholowego. Picie w znacznych ilościach prowadzić może do uszczerbku zdrowia oraz nagannych zachowań zaburzających porządek publiczny. Zapytaliśmy uczniów, czy zdarzyło się im kiedykolwiek upić (stracić kontrolę nad swoim zachowaniem). Wśród gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu 71,2% uczniów nie miało tego typu doświadczeń, 19,8% gimnazjalistów – upiło się tylko raz, 9% gimnazjalistów upiło się 2-9 razy. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu, 41,4% uczniów nie miało tego typu doświadczeń, 17,5% uczniów upiło się tylko raz, 29,9% uczniów – kilka razy, 11,2% - 10 lub więcej razy.

Podsumowując, **11,8% gimnazjalistów oraz 46,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem** (procenty dotyczą wszystkich badanych uczniów, a nie tylko tych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem). W badaniu ESPAD z 2011 roku uwzględniono

dwa poziomy nadmiernego spożycia napojów alkoholowych: przekroczenie progu nietrzeźwości oraz silne upicie się (wypicie tyle, żeby zataczać się, bełkotać, nie pamiętać, co się działo). Do przekroczenia progu nietrzeźwości chociaż raz w życiu przyznało się 48,6% gimnazjalistów oraz 70,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, zaś do silnego upicia się chociaż raz w życiu przyznało się 44,5% gimnazjalistów oraz 65,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wyniki uzyskane w naszym badaniu wskazują na niższy odsetek uczniów, którzy posiadali tego typu doświadczenia.

Rodzina odgrywa istotną rolę w wychowywaniu młodego pokolenia. Rodzice mogą mieć decydujący wpływ na podejmowanie doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi przez ich dzieci, dlatego też ta kwestia została poruszona w badaniach. Uczniowie udzielali odpowiedzi na pytanie o reakcję rodziców w sytuacji, gdy wrócili do domu pod wpływem alkoholu.

Tab. 14. Reakcja rodziców na stan upojenia alkoholowego dzieci.

Jeśli wróciłeś do domu pod wpływem alkoholu, jaka była reakcja Twoich rodziców?	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Zdenerwowali się i nakrzyczeli na mnie	10,1%	19,9%
Ukarali mnie	-	3,2%
Nie zorientowali się	21,1%	38,2%
Zauważyli, ale nie zareagowali	7,3%	13,9%
Taka sytuacja nie miała miejsca	61,5%	24,7%

Blisko połowa uczniów szkół gimnazjalnych oraz jedna trzecia uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie doświadczyła takiej sytuacji. W sytuacji, kiedy rodzice rozpoznają stan upojenia alkoholowego u dzieci, czasami reagują gniewem. **Niepokojący wydaje się jednak znaczny odsetek sytuacji, w których rodzice nie zorientowali się, że ich dzieci znajdują się pod wpływem alkoholu (21,1% gimnazjalistów 38,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych).**

Palenie tytoniu

Analizę związaną z paleniem papierosów w mieście Nowy Dwór Mazowiecki warto zacząć od wskazania średniego wieku dzieci i młodzieży, w którym sięgnęli po pierwszego

papierosa. Wiek ten wynosi kolejno: dla szkół podstawowych – 9,3 lat, dla szkół gimnazjalnych – 12 lat, dla szkół ponadgimnazjalnych – 14. lat. Odsetek badanych osób, które kiedykolwiek paliły papierosa (5,9% uczniów szkół podstawowych, 27,5% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 58,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) jest niższy od wyników badania ESPAD z 2011 roku, według których w czasie całego życia, jakiekolwiek doświadczenia z paleniem miało 57,2% gimnazjalistów oraz 70,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W mieście Nowy Dwór Mazowiecki zjawisko palenia papierosów przez młodych ludzi również występuje. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie o doświadczenia z paleniem papierosów.

Tab. 15. Palenie papierosów przez młodych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy paliłeś kiedykolwiek papierosy?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Tak	5,9%	27,5%	58,5%
Nie	94,1%	72,5%	41,5%

Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii palenia papierosów, w szkołach podstawowych wśród uczniów przyznających się do palenia zdarzało się to częściej badanym chłopcom (11%) niż badanym dziewczynkom (0,6%). W gimnazjum papierosy paliło mniej badanych dziewczyn (23,9%) niż badanych chłopców (30,3%). W szkołach ponadgimnazjalnych paliło papierosy więcej badanych dziewczyn (61,6%) niż badanych chłopców (55,2%), co stanowi duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z papierosami.

Powyższe pytanie odnosiło się do zjawiska eksperymentowania z tą substancją, czyli podejmowania prób palenia tytoniu. W kolejnym pytaniu interesowało nas poznanie rozmiarów grupy aktualnie palących młodych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki.

Tab.16. Porównanie wyników badań z badaniami ESPAD z 2011 roku. Palenie tytoniu w czasie ostatnich 30 dni w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. Dotyczy uczniów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z papierosami.

		Diagnoza	ESPAD
Gimnazjum	Nie	56,1%	70,2%
	Mniej niż jeden papieros na tydzień	9,1%	8,2%
	Mniej niż 1 papieros dziennie	10,6%	4,1%
	1-5 papierosów dziennie	12,1%	8,2%
	6-10 papierosów dziennie	7,6%	5,3%
	11-20 papierosów dziennie	1,5%	2,4%
	Więcej niż 20 papierosów dziennie	3%	1,7%
Szkoła Ponadgimnazjalna	Nie	36,3%	58,1%
	Mniej niż jeden papieros na tydzień	20,5%	9,8%
	Mniej niż 1 papieros dziennie	9,1%	4,9%
	1-5 papierosów dziennie	16,5%	11,1%
	6-10 papierosów dziennie	6,3%	9%
	11-20 papierosów dziennie	8,5%	5%
	Więcej niż 20 papierosów dziennie	2,8%	2,1%

Badani uczniowie zostali poproszeni o odpowiedź na pytanie o palenie papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Spośród uczniów szkoły podstawowej, którzy odpowiedzieli, że palili papierosy, 11,1% uczniów, którzy deklarowali wcześniej palenie tytoniu, paliło papierosy w ciągu ostatnich 30 dni. Wśród gimnazjalistów 9,1% uczniów paliło w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem mniej niż jednego papierosa tygodniowo, 10,6% uczniów – mniej niż jednego papierosa dziennie, 12,1% uczniów – 1-5 papierosów dziennie. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, 16,5% uczniów paliło od 1 do 5 papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, 6,3% uczniów – 6-10 papierosów dziennie, a 2,8% uczniów - więcej niż 20 papierosów dziennie.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 43,9% gimnazjalistów oraz 63,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy wcześniej deklarowali palenie papierosów. Według ESPAD z 2011 roku, w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 29,8% gimnazjalistów oraz 41,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Poniższa tabela przedstawia zestawienie wyników na pytanie o dostępność papierosów.

Tab.17. Dostępność papierosów w środowisku dzieci i młodzieży w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić papierosy jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	26,2%	2,2%	2,8%
Raczej trudno	14,6%	5,2%	3,8%
Trudno, ale jak się poprosi odpowiednie osoby to można	16,1%	21,3%	12,6%
Raczej łatwo	9,9%	25,8%	28,9%
Bardzo łatwo	7,6%	34,5%	47,8%
Trudno powiedzieć	25,6%	10,9%	4,1%

Wraz ze wzrastającym wiekiem ankietowanych, dostęp do papierosów okazuje się coraz łatwiejszy. 16,1% uczniów szkoły podstawowej wskazało na możliwość dostępu do papierosów w sytuacji, gdy zakupi je inna osoba, a dla 7,6% uczniów z tej grupy wiekowej zakup papierosów jest bardzo łatwy. Odsetek uczniów, którzy oceniają zakup papierosów jako bardzo łatwy wzrasta w starszych grupach wiekowych (34,5% uczniów gimnazjów, 47,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). **Powinno to uświadamiać dorosłym, że młodzi ludzie mają stanowczo zbyt mało ograniczony dostęp do nikotyny, mimo iż prawo zabrania sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia.** Uzyskany wynik jest wyższy od wyniku badania młodych mieszkańców Nowy Dwór Mazowiecki z 2011 roku, w którym 20% uczniów szkół podstawowych, 53% gimnazjalistów oraz 68% uczniów szkół ponadgimnazjalnych oceniło zakup papierosów jako bardzo łatwe bądź łatwe zadanie.

Uzyskane wyniki są wyższe od wyników badań ESPAD z 2011 roku, w których odsetek uczniów określających zdobycie papierosów jako bardzo łatwe zadanie wśród gimnazjalistów wyniósł 48,1%, zaś w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 67,5%.

W przypadku pytania uczniów o inicjatywę dotyczącą palenia papierosów, najczęściej początek palenia był rezultatem własnej decyzji (szkoły podstawowe- 66,7%, gimnazja – 65,7% uczniów, szkoły ponadgimnazjalne – 80,1% uczniów mających kontakt z papierosami). Badani wskazywali również na wpływ rówieśników (szkoły podstawowe- 27,8%, gimnazja – 31,3% uczniów, szkoły ponadgimnazjalne – 16,5% uczniów mających kontakt z papierosami). Uzyskane wyniki świadczą o tym, że palenie niekoniecznie musi być

powodowane motywacjami społecznymi i chęcią dopasowania się do grupy rówieśniczej. Młodzi ludzie często samodzielnie decydowali się na sięgnięcie po papierosy, ich dokładne motywacje nie są jednak znane.

Tab. 18. Okoliczności zapalenia pierwszego papierosa. Odsetek badanych odnosi się do uczniów, którzy wcześniej deklarowali kontakt z papierosami.

Gdzie po raz pierwszy palileś?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Szkoła	-	4,6%	6,3%
Dyskoteka/pub	-	3,1%	9,1%
Wakacje	33,3%	26,2%	26,7%
Czas wolny/po lekcjach	22,2%	47,7%	48,9%
Dom	27,8%	12,3%	8%
Inna sytuacja	16,7%	6,2%	1,1%

Osoby badane pytane o okoliczności zapalenia pierwszego papierosa, podobnie jak w badaniu z 2011 roku, najczęściej wskazywały czas wolny po lekcjach oraz wakacje jako początek kontaktu z papierosami. 33,3% uczniów szkół podstawowych, 26,2% gimnazjalistów oraz 26,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych wskazało na wakacje. Wśród uczniów szkół gimnazjalnych odsetek badanych wskazujących na czas wolny wyniósł 47,2%, zaś w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 48,9%. Wakacje to często czas spędzany z dala od domu i rodziców, nawiązywania nowych znajomości. Może on sprzyjać eksperymentowaniu z używkami, do którego dzieci i młodzież mogą być zachęcane w czasie wakacyjnych wyjazdów. Uczniowie wskazywali również na dom, szkołę oraz dyskotekę jako miejsca, w których mieli pierwszy kontakt z papierosami.

Zachowania związane z używaniem narkotyków i dopalaczy

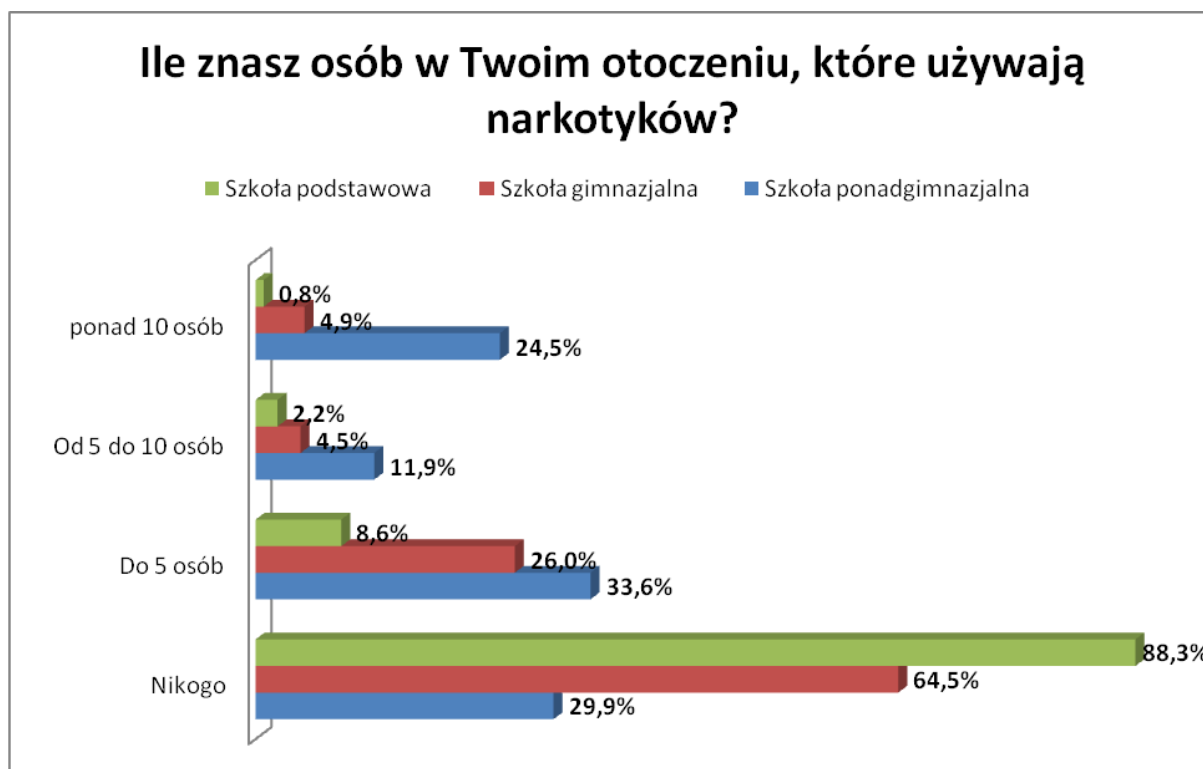
Przeprowadzone badania wykazują, że jeden uczeń szkoły podstawowej miał kontakt z narkotykami. Wśród starszych uczniów 7,1% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 26,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało chociaż raz w życiu doświadczenia z używaniem substancji psychoaktywnych. W przypadku uczniów szkół gimnazjalnych średni wiek inicjacji narkotykowej wyniósł 13,3 lat, zaś uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 15 lat.

Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, że zjawisko zażywania narkotyków jest umiarkowanie nasilone wśród młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Tab. 19. Używanie narkotyków przez młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy użyłeś kiedykolwiek narkotyku?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Tak	0,3%	7,1%	26,7%
Nie	99,7%	92,9%	73,3%

Problem używania narkotyków przez młodych ludzi widoczny jest również przy pytaniu o to, ile zna się osób używających substancji odurzających. Poznanie rozpowszechnienia używania substancji w najbliższym otoczeniu pozwala w przybliżeniu oszacować ryzyko sięgania po nie. W szkołach podstawowych 11,7% osób przyznało, że zna co najmniej jedną osobę używającą narkotyków. W szkołach gimnazjalnych w podobny sposób odpowiedziało 35,5% uczniów, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych – 70,1% uczniów. W badaniu przeprowadzonym w 2011 roku do znajomości przynajmniej jednej osoby w swoim otoczeniu, która zażywa narkotyki, przyznało się 12% uczniów szkół podstawowych, 58% gimnazjalistów oraz 56% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Według badań ESPAD z 2011 roku, 61,7% gimnazjalistów oraz 70,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma wśród swoich przyjaciół osoby, które palą marihuanę lub haszysz, 22,7% gimnazjalistów oraz 22,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że ma wśród przyjaciół osoby, które biorą środki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza, 16,2% gimnazjalistów oraz 18,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma wśród przyjaciół osoby, które biorą Ecstasy, zaś 17,5% gimnazjalistów oraz 13,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ma wśród przyjaciół osoby używające środków wziewnych.

Tab. 20. Dostępność narkotyków w środowisku dzieci i młodzieży w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić narkotyki jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	36,3%	11,2%	7,5%
Raczej trudno	13,1%	17,2%	6,6%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	10,9%	31,5%	26,7%
Raczej łatwo	3,9%	10,1%	24,5%
Bardzo łatwo	3,4%	4,1%	13,8%

Nie wiem	32,4%	25,8%	20,8%
----------	-------	-------	-------

Jeżeli chodzi o dostęp do narkotyków wśród dzieci i młodzieży uczącej się, na poziomie szkoły podstawowej 7,3% uczniów twierdzi, że zakup narkotyków byłby dla nich raczej łatwy oraz bardzo łatwy. W gimnazjum w ten sposób odpowiedziało 14,2% nastolatków, a wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych 38,3% badanych stwierdziło, że zakup narkotyków byłby dla nich raczej łatwy bądź bardzo łatwy. W badaniu przeprowadzonym w 2011 roku, 5% uczniów szkół podstawowych, 13% gimnazjalistów oraz 13% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało, że zakup narkotyków byłby dla nich bardzo łatwym bądź łatwym zadaniem. Jak widzimy, w badaniu przeprowadzonym w 2014 roku, dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych kupno narkotyków jest łatwiejsze niż miało to miejsce trzy lata temu.

Tab. 21 Wiedza na temat miejsc, w których można kupić narkotyki.

Gdzie, według Ciebie, najłatwiej można kupić narkotyki?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Na podwórku	7,5%	13,9%	19,4%
Na dyskotecę	21,8%	13%	14,2%
W szkole	3%	5,6%	9,2%
Można zamówić przez telefon	8,6%	6,2%	10,2%
Można zamówić przez Internet	19,5%	12,7%	8,5%
Nie wiem	39,5%	48,6%	38,5%

39,5% uczniów szkół podstawowych, 48,6% gimnazjalistów oraz 38,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można najłatwiej zaopatrzyć się w narkotyki. Badani uczniowie najczęściej wskazują na dyskotekę, Internet oraz podwórko jako miejsca, gdzie można kupić narkotyki. Niepokoi informacja, że dla niektórych uczniów miejscem, w którym najłatwiej można kupić narkotyki, jest szkoła.

Zapytaliśmy również uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków, o okoliczności pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Szczegółowy rozkład wyników ukazuje poniższa tabela.

Tab. 22. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami. Procenty dotyczą uczniów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z narkotykami.

Gdzie po raz pierwszy użyłeś narkotyku?	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Szkoła	20%	-
Dyskoteka/pub	30%	9,1%
Wakacje	20%	18,2%
Czas wolny/po lekcjach	30%	72,7%
Dom	-	-
Inna sytuacja	-	-

Badani młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki używali najczęściej substancji psychoaktywnych w czasie wakacji (20% uczniów szkół gimnazjalnych i 18,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) oraz w czasie wolnym (30% gimnazjalistów, 72,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych).

Jeżeli chodzi o inicjatywę pierwszego kontaktu z narkotykami w grupie uczniów szkół gimnazjalnych, którzy mieli kontakt z narkotykami, połowa uczniów spróbowała narkotyków z własnej inicjatywy, 40% uczniów zostało namówionych przez znajomych, natomiast 10% gimnazjalistów zostało zachęconych przez osobę, która chciała sprzedać narkotyki. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy mieli kontakt z narkotykami, 45,5% badanych uczniów zadeklarowało, że spróbowali narkotyków z własnej inicjatywy, natomiast pozostała część przyznała, że została namówiona do tego przez swoich znajomych.

Zadaliśmy również pytanie o to, jak często młodzi ludzie używają narkotyków. Procenty odnoszą się do uczniów, którzy wcześniej deklarowali kontakt z narkotykami. Wśród gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z narkotykami, 6,3% uczniów zażywa je średnio raz w miesiącu, 6,3% uczniów używa narkotyków prawie codziennie, 56,3% uczniów- okazjonalnie, zaś 31,3% uczniów spróbowało narkotyków tylko raz. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali kontakt z narkotykami, 30,8% uczniów używa narkotyków okazjonalnie, 9% uczniów - kilka razy w miesiącu, zaś 21,8% uczniów spróbowało narkotyku tylko raz, 11,5%- prawie codziennie, a 6,4% uczniów z tej grupy wiekowej spożywa narkotyki więcej niż raz w tygodniu.

Istotną informacją jest rodzaj substancji odurzających, po które sięgają młodzi ludzie oraz częstotliwości używania tych substancji w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Najczęściej używanym przez badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki jest marihuana oraz jej pochodne. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o rodzaj używanych narkotyków. Ponadto, oprócz substancji zawartych w tabeli uczniowie wymieniali używanie takich substancji jak heroina, Winstrol, Acodin i Mefedron. W porównaniu do 2011 roku, znacznie mniej uczniów eksperymentowało z używkami, tj. uczniowie spożywali marihuane i jej pochodne, amfetaminę, środki nasenne z alkoholem oraz kokainę. Obecnie, uczniowie eksperymentują również z LSD, Ecstasy, klejem, sterydami, środkami anabolicznymi, grzybami halucynogennymi i heroiną.

Tab.23. Używanie różnych rodzajów substancji psychoaktywnych przez uczniów. Procenty odnoszą się do wszystkich badanych uczniów, a nie tylko tych, którzy wcześniej deklarowali użycie narkotyku.

Substancja		Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Marihuana lub jej pochodne	Nigdy	94,8%	76,7%
	1-2 razy	2,6%	7,2%
	3-5 razy	1,8%	1,9%
	6-9 razy	-	2,8%
	10-19 razy	0,4%	2,5%
	20-39 razy	-	4,4%
	40 i więcej razy	0,4%	-
Amfetamina	Nigdy	99,3%	92,8%
	1-2 razy	0,7%	2,8%
	3-5 razy	-	1,3%
	6-9 razy	-	0,9%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,9%
	40 i więcej razy	-	-
LSD	Nigdy	94,6%	95%
	1-2 razy	0,4%	1,9%
	3-5 razy	-	1,3%
	6-9 razy	-	0,9
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,9%
	40 i więcej razy	-	-
Ecstasy	Nigdy	99,3%	95%
	1-2 razy	0,7%	1,3%
	3-5 razy	-	0,6%
	6-9 razy	-	0,6%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,6%
	40 i więcej razy	-	-
Środki nasenne	Nigdy	98,6%	96,2%
	1-2 razy	1%	0,6%
	3-5 razy	-	0,3%
	6-9 razy	0,4%	0,6%
	10-19 razy	-	-

	20-39 razy	-	1,6%
	40 i więcej razy	-	-
Środki nasenne + alkohol	Nigdy	98,8%	96,2%
	1-2 razy	0,4%	-
	3-5 razy	0,4%	0,3%
	6-9 razy	0,4%	1,3%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,9%
	40 i więcej razy	-	-
Klej, rozpuszczalnik	Nigdy	98,4%	95,3%
	1-2 razy	1%	0,3%
	3-5 razy	-	0,3%
	6-9 razy	0,4%	0,3%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	1,3%
	40 i więcej razy	-	-
Sterydy anaboliczne	Nigdy	100%	97,8%
	1-2 razy	-	0,6%
	3-5 razy	-	0,3%
	6-9 razy	-	0,3%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,6%
	40 i więcej razy	-	-
Grzyby halucynogenne	Nigdy	99,6%	95%
	1-2 razy	-	0,6%
	3-5 razy	0,4%	0,3%
	6-9 razy	-	0,3%
	10-19 razy	-	0,3%
	20-39 razy	-	0,9%
	40 i więcej razy	-	-
Kokaina	Nigdy	98,5%	95,6%
	1-2 razy	0,7%	1,9%
	3-5 razy	0,4%	0,6%
	6-9 razy	-	0,6%
	10-19 razy	-	-
	20-39 razy	-	0,6%
	40 i więcej razy	0,4%	-

Pozytywną informacją uzyskaną podczas badania są deklaracje większości uczniów, że nie sięgnęliby po narkotyki, nawet gdyby zdarzyła się ku temu okazja. W ten sposób odpowiadało 96,9% uczniów szkół podstawowych, 89,1% gimnazjalistów oraz 74,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Informacje te mogą świadczyć o dużej świadomości związanej ze szkodliwością narkotyków oraz konsekwencjami ich zażywania wśród uczniów.

Rosnącym problemem, z którym boryka się wiele krajów jest dostępność na rynku produktów nazywanych dopalaczami. Postanowiliśmy zbadać skalę zjawiska stosowania dopalaczy wśród młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki. 1,7% uczniów

szkół podstawowych odpowiedziało twierdząco na pytanie o używanie dopalaczy w ciągu swojego życia. W szkołach gimnazjalnych do zażywania dopalaczy przyznało się 2,6% uczniów, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych – 6,9% uczniów. Średnia wieku pierwszego kontaktu z dopalaczami wyniosła 9,5 lat w przypadku uczniów szkoły podstawowej, w przypadku gimnazjalistów średnia wieku wynosi 12,5 lat, a 14 lat w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W 2011 roku 1% badanych uczniów szkół podstawowych, 9% badanych gimnazjalistów oraz 21% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało przynajmniej jednokrotny kontakt z dopalaczami. Poniższa tabela zawiera rozkład odpowiedzi na pytanie o używanie dopalaczy przez badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Tab. 24. Używanie dopalaczy przez młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Czy użyłeś kiedykolwiek dopalaczy?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Tak	1,7%	2,6%	6,9%
Nie	98,3%	97,4%	93,1%

Następne pytanie dotyczyło dostępności dopalaczy wśród młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki. Jedna trzecia badanych uczniów szkół podstawowych nie posiada wiedzy na temat dostępności tych substancji w najbliższej okolicy. Dla 45,6% badanych z tej grupy wiekowej zakup dopalaczy jest bardzo trudny oraz raczej trudny, zaś 10,3% badanych deklaruje, że jest to raczej łatwe oraz bardzo łatwe zadanie. Wśród uczniów gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej wyniki rozkładają się następująco: 31,1% gimnazjalistów i 32,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych nie posiada wiedzy na ten temat; dla kolejnych 23,7% gimnazjalistów oraz 16,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych zakup dopalaczy oceniany jest jako bardzo trudny oraz raczej trudny, zaś 13,1% gimnazjalistów i 33,6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ocenia to zadanie jako raczej łatwe i bardzo łatwe. Tabela przedstawiona poniżej zawiera procentowy rozkład odpowiedzi na to pytanie. Porównując uzyskane wyniki z wynikami badania przeprowadzonego w 2011 roku, można zauważyć, że odsetek badanych uczniów szkół podstawowych, oceniających zakup dopalaczy jako łatwe bądź bardzo łatwe zadanie (12%) jest porównywalny z 2014 rokiem, natomiast zauważalny jest wzrost odsetka uczniów szkół ponadgimnazjalnych odpowiadających w ten sposób (17% uczniów wskazujących na te odpowiedzi w 2011 roku).

Tab. 25. Dostępność dopalaczy w środowisku dzieci i młodzieży w mieście Nowy Dwór Mazowiecki.

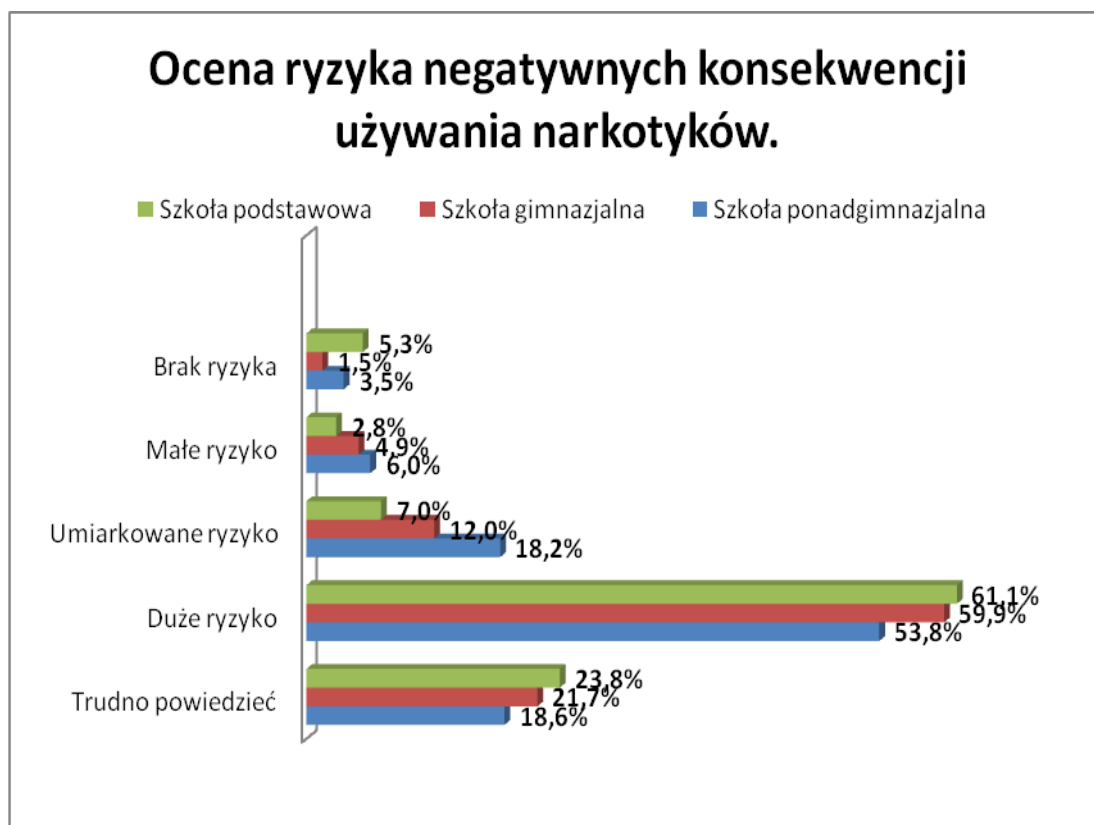
Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	29,2%	13,5%	6,9%
Raczej trudno	16,4%	20,2%	9,7%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	10,6%	22,1%	17%
Raczej łatwo	5,8%	9,7%	22,6%
Bardzo łatwo	4,5%	3,4%	11%
Trudno powiedzieć	33,4%	31,1%	32,7%

Badani młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki oceniają zakup dopalaczy jako trudniejszy od młodych uczestników badania ESPAD z 2011 roku, w którym 40,5% gimnazjalistów oraz 45,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych oceniło dopalacze jako raczej łatwo lub bardzo łatwo dostępne.

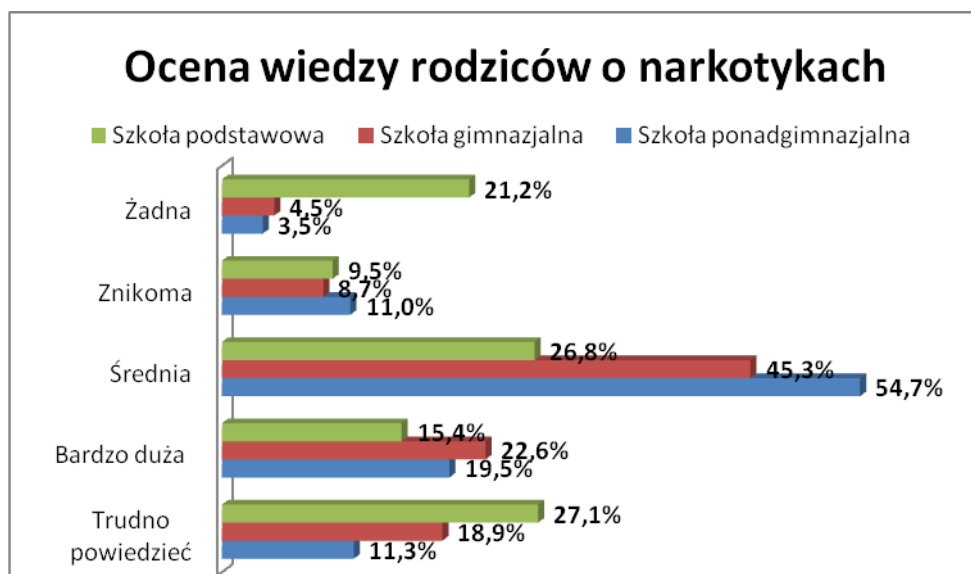
Zapytaliśmy również badanych o to, czy gdyby mieli okazję spróbować dopalaczy, to czy zdecydowaliby się na to. 3,4% uczniów szkoły podstawowej, 2,6% gimnazjalistów, 10,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych odpowiedziało twierdząco na to pytanie. W 2011 roku w ten sposób odpowiedziało 4% uczniów szkół podstawowych, 12% gimnazjalistów oraz 8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Zapytaliśmy uczniów o przebywanie pod wpływem substancji psychoaktywnych (alkoholu, dopalaczy, narkotyków) na terenie szkoły. 1,7% uczniów szkół podstawowych, 5,2% gimnazjalistów oraz 19,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało tego typu doświadczenia.

Uczniowie zostali również poproszeni o ocenę tego, jak bardzo ludzie ryzykują, że sobie zaszkodzą, kiedy używają narkotyków. Większość uczniów, podobnie jak w badaniach ogólnopolskich, dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. 61,1% uczniów szkół podstawowych, 59,9% gimnazjalistów oraz 53,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że używanie narkotyków jest bardzo szkodliwe.

Należy podkreślić, że stosunkowo niewielki odsetek badanych ocenia szkodliwość narkotyków jako małą lub deklaruje, że wcale nie są one szkodliwe dla zdrowia osób, używających tych substancji.

Uczniowie miasta Nowy Dwór Mazowiecki zostali również poproszeni o ocenę wiedzy i postaw swoich rodziców wobec narkotyków. Jak widzimy na powyższym wykresie, w przeważającej części młodzi ludzie w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej ocenili wiedzę swoich rodziców o narkotykach jako średnią- odpowiedziało tak 26,8% uczniów szkół podstawowych, 45,3% gimnazjalistów oraz 54,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. 27,1% uczniów szkół podstawowych nie posiada wiedzy na ten temat, 21,2% uczniów z tej grupy deklaruje, że ich rodzice nie posiadają żadnej wiedzy o tego rodzaju substancjach. 15,4% uczniów szkół podstawowych, 18,9% gimnazjalistów, 18,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych ocenia wiedzę rodziców o narkotykach jako bardzo dużą.

50,3% uczniów szkół podstawowych, 66,5% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 61% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków. 25,1% uczniów szkół podstawowych, 65,7% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 74,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol).

W przypadku pytania o reakcję rodziców na używanie narkotyków przez własne dzieci, większość uczniów wskazywała odpowiedzi sugerujące aktywną postawę krytyczną wobec takiego faktu i próbę znalezienia rozwiązania. Stosunkowo niewielki odsetek młodych ludzi był przekonany, że ich rodzice łatwo pogodziliby się z faktem, że ich dzieci używają narkotyków. Niepokojącą informacją jest to, iż część badanych odpowiedziało, że ich rodzice w tej sytuacji nic by nie zrobili. Zestawienie wyników dla tego zagadnienia przedstawione zostało w poniższej tabeli.

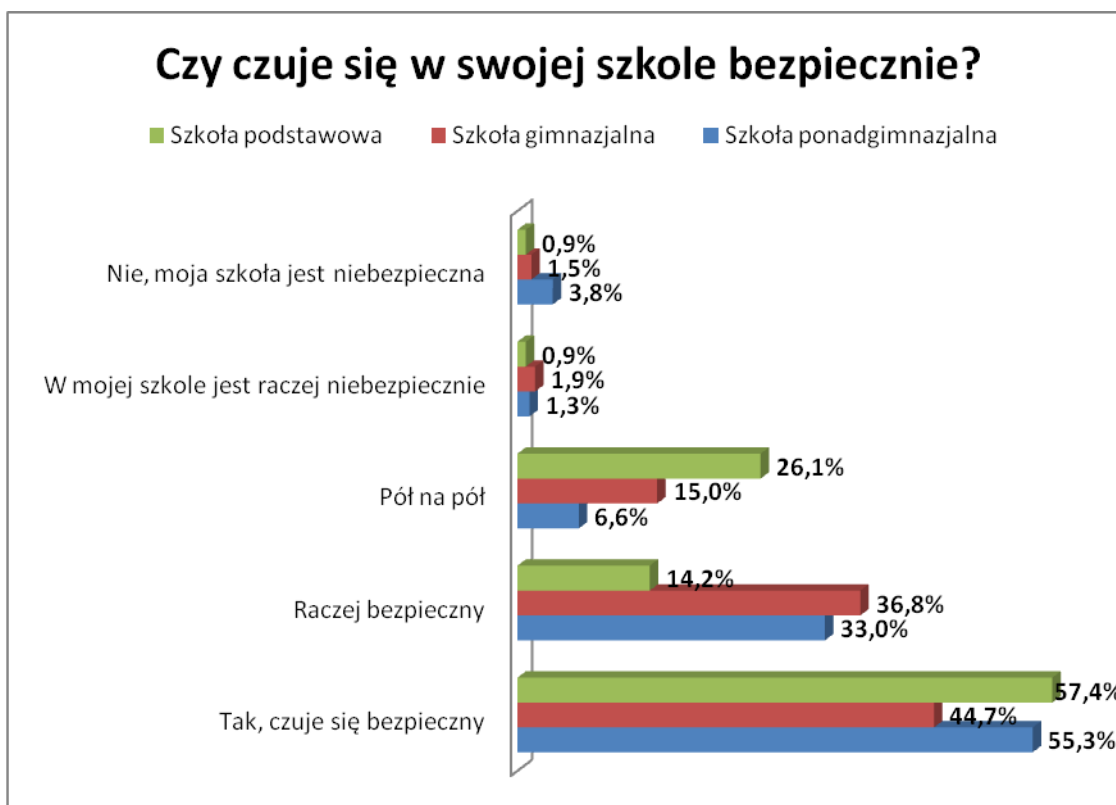
Tab. 26. Postawy rodziców wobec zażywania narkotyków w opinii uczniów.

Jak myślisz, jak zareagowałoby Twój rodzice, gdyby dowiedzieli się, że zażywasz narkotyki?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Ukarali	31%	27,5%	22,2%
Próbowali pomóc znaleźć przyczynę	42,6%	45,7%	44%
Pokrzyczeli i „odpuścili”	1,6%	2,4%	5,2%
Zmartwiliby się	17,4%	20,4%	22,6%
Nic by nie zrobili	0,6%	0,5%	2,7%
Inne	6,9%	-	3,3%

Dzieci i młodzież a zachowania przemocowe

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Poziom agresywności dorastającej młodzieży wzrasta, liczne są również akty przemocy dokonywane przez dzieci i młodzież wobec ich rówieśników. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i wchodzenia w kontakty z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w mieście Nowy Dwór Mazowiecki pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym, a także przeanalizować postawy wychowawcze rodziców wobec własnych dzieci.

Jeżeli chodzi o poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły, bezpiecznie w szkole czuje się 71,6% uczniów szkół podstawowych, 74,5% gimnazjalistów oraz 88,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Raczej niebezpiecznie oraz bardzo niebezpiecznie czuje się w szkole 3,4% gimnazjalistów oraz 1,8% uczniów szkół podstawowych. Zdecydowana większość badanych uczniów wydaje się czuć bezpiecznie w środowisku szkolnym. W 2011 roku bezpiecznie oraz bardzo bezpiecznie czuło się 83% uczniów szkół podstawowych, 86% gimnazjalistów oraz 92% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

W tym miejscu można przejść do bezpośrednich pytań o akty agresji i przemocy, z jakimi spotykali się młodzi ludzie na terenie szkoły i poza jej obszarem. W dzisiejszych czasach rosnąca agresja w środowisku dzieci i młodzieży staje się problemem narastającym i wymagającym podjęcia aktywnych działań, umożliwiających zwiększenie bezpieczeństwa młodych ludzi. W przypadku pytania o częstotliwość obserwowania zjawisk przemocy na terenie szkoły, na bardzo częsty i częsty kontakt z takimi sytuacjami wskazało 20,6% uczniów szkół podstawowych, 14,8% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 8,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Rezultaty te wskazują, że przemoc w szkołach jest problemem, który występuje w stopniu umiarkowanym w mieście Nowy Dwór Mazowiecki. Jednocześnie warto dodać, że 28,7% uczniów szkół podstawowych, 13,3% uczniów gimnazjum deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją. W porównaniu do wyników badania z 2011 roku, można zaobserwować spadek odsetka badanych uczniów szkół gimnazjalnych wskazujących na częste lub bardzo częste zjawiska przemocy w szkole. W 2011 roku w ten sposób odpowiedziało 23% uczniów szkół podstawowych, 26% gimnazjalistów oraz 6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

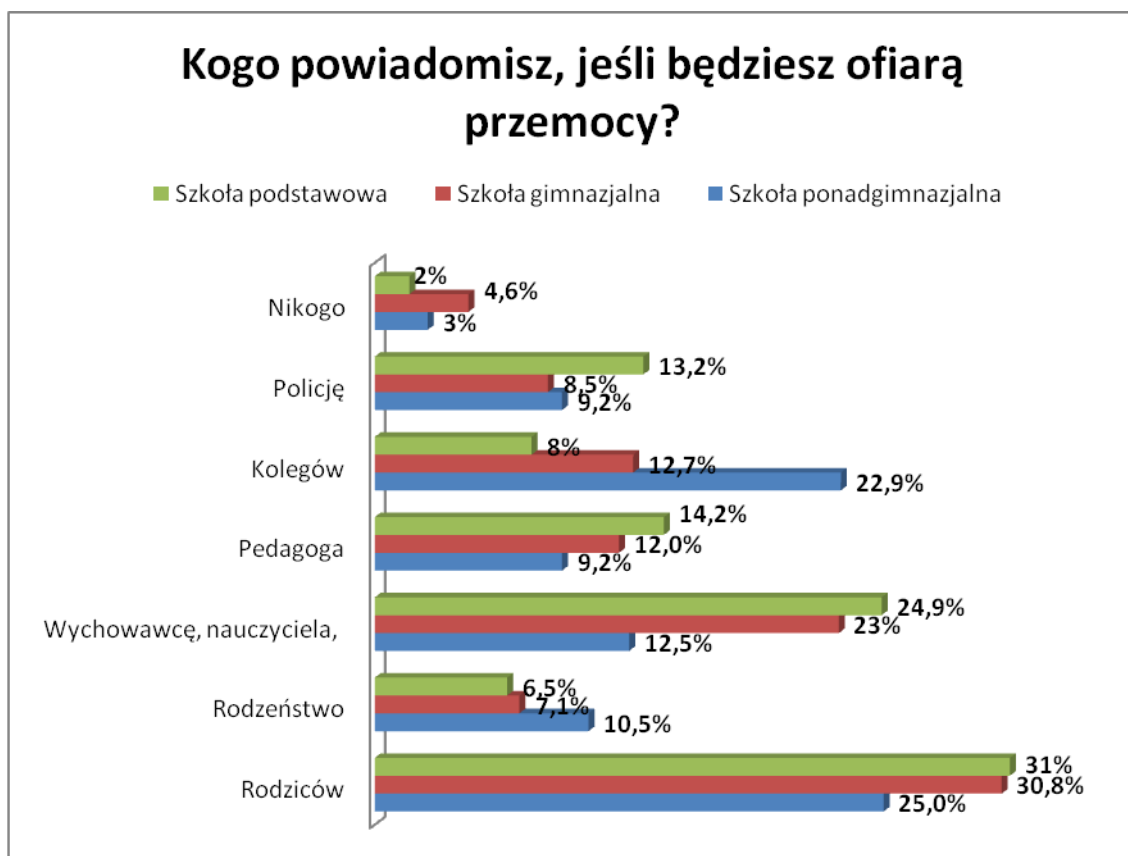
Tab. 27. Częstość obserwowania zjawisk przemocy na terenie szkoły.

Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo często	9,9%	6,1%	6,3%
Często, kilka razy w tygodniu	10,7%	8,7%	2,5%
Kilka razy w miesiącu	19,5%	25%	6,9%
Rzadko	44,1%	48,9%	50,3%
Nie obserwuję wcale	15,8%	11,4%	34%

Do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony otoczenia rówieśniczego lub członków rodziny, przyznaje się 12% uczniów szkół podstawowych, 27,4% gimnazjalistów oraz 34% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W związku z tym zbadaliśmy, czy młodzi mieszkańcy wiedzą, jak należy postąpić wobec osoby, która doświadcza przemocy ze strony rówieśników oraz gdzie należy się zgłosić, do kogo udać, jeśli są świadkami przemocy. Zdecydowana większość badanych (72,6% uczniów szkół podstawowych, 78,8% gimnazjalistów oraz 77,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) posiada taką wiedzę. Pozostałych uczniów należałoby poddać edukacji w tej kwestii.

Postawy uczniów wobec zachowań przemocowych można zanalizować na podstawie reakcji, jaką przyjęliby w sytuacji bycia świadkiem przemocy. **6,5% uczniów szkół podstawowych, 8,1% gimnazjalistów oraz 12% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że nie zareagowałoby na akt przemocy dokonywany w ich obecności.** Trudno stwierdzić jednak, czy taka postawa wynikałaby z lęku czy też z obojętności wobec zjawiska agresji. Pozytywna informacja wiąże się ze znaczącą ilością uczniów deklarującą poinformowanie innej osoby oraz podjęcie próby złagodzenia konfliktu. Umiarkowanie niepokojący jest wskaźnik uczniów, którzy deklarowali włączenie się do bójki – 6,3% uczniów szkół podstawowych, 8,7% gimnazjalistów oraz 20,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy zareagowałiby w ten sposób. Należy wziąć pod uwagę, że może on być wyrazem chęci pozowania niż dowodem prawdziwych intencji. W porównaniu z wynikami badania z 2011 roku można zaobserwować spadek odsetka badanych uczniów deklarujących chęć włączenia się do bójki w grupie uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum.

Zapytaliśmy również młode osoby, kogo powiadomią, jeżeli będą ofiarami przemocy. Istniała możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi. Badani uczniowie bardzo często wskazywali na rodziców (31,2% uczniów szkół podstawowych, 30,8% gimnazjalistów, 25% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Młodszy badani uczniowie wskazywali często wychowawcę, nauczyciela (24,9% uczniów szkół podstawowych). Wraz z wiekiem badani coraz częściej deklarowali chęć zwrócenia się do kolegów (7,7% uczniów szkół podstawowych, 12,7% gimnazjalistów oraz 22,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Warto zaznaczyć, że wśród badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki były też osoby, które nie powiadomiłyby nikogo o przemocy. Odpowiedziało w ten sposób 1,7% uczniów szkół podstawowych, 4,6% gimnazjalistów oraz 8,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Badania koncentrowały się również na przemocy w rodzinie, relacjach młodych ludzi z rodzicami i postawach wychowawczych rodziców wobec własnych dzieci. 92,6% uczniów szkół podstawowych oceniło swoje relacje z rodzicami jako bardzo dobre oraz raczej dobre, odsetek ten jest nieznacznie niższy wśród starszych uczniów – 80,1% w szkołach

gimnazjalnych oraz 72% uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. 2,6% gimnazjalistów oraz 8,1% uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych oceniło swoje relacje z rodzicami jako raczej złe oraz bardzo złe. Dzięki utrzymywaniu dobrych relacji dzieci z rodzicami, dom rodzinny staje się bezpiecznym miejscem dla młodej osoby. Dzięki utrzymywaniu dobrych relacji dzieci z rodzicami, podobnie jak w 2011 roku, dom rodzinny staje się bezpiecznym miejscem dla młodej osoby. Procentowy rozkład odpowiedzi na to pytanie przedstawia wykres poniżej.

Tab. 28. Jakość relacji młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo dobre	77,6%	52,1%	49,7%
Raczej dobre	15%	28%	22,3%
Raz dobre, a raz złe	6,2%	17,1%	20%
Raczej złe	0,6%	2,3%	5,2%
Bardzo złe	0,6%	0,3%	2,9%

W odniesieniu do postaw wychowawczych rodziców, w ankiecie pojawiło się pytanie o stosowanie kar wobec dzieci i formę, jaką ewentualne kary przybierają. Odpowiedzi uczniów zostały przedstawione na poniższym wykresie. Każdy badany mógł zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Na podstawie otrzymanych rezultatów można stwierdzić, że **istnieje znaczny odsetek rodziców nie stosujących kar wobec własnych dzieci**. W szkołach podstawowych wyniósł on 27,4%, w gimnazjach 37,5%, a w szkołach ponadgimnazjalnych 35,9%. **Z jednej strony brak stosowania kar w wychowaniu dzieci może świadczyć o braku konieczności takich zachowań bądź łagodnej i liberalnej postawie rodziców. Z drugiej strony może być również dowodem zbyt pobłażliwych zachowań rodziców w sytuacji, kiedy pewne rodzaje kar (w postaci pozbawienia przywilejów) wydają się potrzebne w procesie wychowania dzieci.** Kary, jeśli już występują, to najczęściej przybierają formę różnego rodzaju zakazów. Do stosowania przez rodziców kar fizycznych w postaci bicia przyznało się 3,4% uczniów szkół podstawowych, 1,7% gimnazjalistów oraz 3,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Hazard i inne ryzykowne zachowania

Gry hazardowe stanowią poważny, choć dość często pomijany problem społeczny. Istnieje wiele możliwości uprawiania gier hazardowych: udział w loteriach pieniężnych, gra na automatach, odwiedzanie kasyna. Istnieje również możliwość uprawiania gier hazardowych w Internecie oraz poprzez uczestnictwo w loteriach SMS. Uczestnictwo w grach na pieniądze wciąga, kusi możliwością szybkiej, wysokiej wygranej, z czasem jednak może doprowadzić do uzależnienia od hazardu. Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem dotyczy nie tylko dorosłych, ale również dzieci i młodzież. W badaniu skoncentrowaliśmy się na czterech formach gier hazardowych, pytając młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki o ich osobiste doświadczenia.

Dane zawarte w poniższej tabeli pokazują, że 22,8% uczniów szkół podstawowych, 37,3% gimnazjalistów oraz 48,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych wzięło przynajmniej raz w życiu udział w konkursach organizowanych przez gazety, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy.

Tab. 29. Udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy.

Udział w konkursach organizowanych przez gazety, TV, operatorów telefonicznych	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Nigdy	77,2%	62,8%	51,1%
1 raz	13,4%	21,7%	17,0%
Kilka razy (2-9)	7,4%	13,2%	28,7%
10 lub więcej razy	2,0%	0,8%	2,8%

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczenia związanego z grą na automatach w salonach gier. Poniższa tabela zawiera dane, które pokazują, że 34,8% uczniów szkół podstawowych, 44,6% gimnazjalistów oraz 43,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przynajmniej raz w życiu zagrało na automatach.

Tab. 30. Granie na automatach, w salonach gier.

Granie na automatach, w salonach gier	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Nigdy	65,2%	55,4%	56,2%
1 raz	12,3%	14,0%	10,4%
Kilka razy (2-9)	10,0%	23,3%	23,7%
10 lub więcej razy	12,0%	7,4%	9,8%

Zdecydowanie mniej uczniów deklaruje obstawianie przynajmniej raz w życiu zakładów bukmacherskich. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało 4,8% uczniów szkół podstawowych, 2,8% gimnazjalistów oraz 4,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Tab. 31. Obstawianie zakładów bukmacherskich, np. STS, Totomix

Obstawianie zakładów bukmacherskich, np. STS, Totomix	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Nigdy	95,2%	87,2%	75,1%
1 raz	1,4%	4,3%	5,0%
Kilka razy (2-9)	0,9%	4,3%	8,8%
10 lub więcej razy	1,7%	3,9%	11,0%

Niewielu badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki deklaruje udział w jakichkolwiek grach na pieniądze w Internecie. Przynajmniej raz w życiu miało takie doświadczenia 4,8% uczniów szkół podstawowych, 11,6% gimnazjalistów oraz 18,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Tab. 32. Granie w jakiegokolwiek gry na pieniądze w Internecie.

Granie w jakiegokolwiek gry na pieniądze w Internecie	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Nigdy	95,2%	88,4%	81,1%
1 raz	2,8%	3,5%	3,8%
Kilka razy (2-9)	0,0%	4,3%	10,4%
10 lub więcej razy	2,0%	3,9%	4,7%

Najbardziej rozpowszechnionymi grami hazardowymi wśród badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki są gry na automatach oraz konkursy organizowane przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych. Badania ESPAD z 2011 roku pokazują, że około jedna trzecia młodzieży (32,9% gimnazjalistów oraz 37,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych) ma za sobą doświadczenia gry na pieniądzu.

Uczniom szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych zadano również pytania dotyczące zachowań seksualnych oraz przekonań związanych z tymi zachowaniami. Inicjację seksualną ma za sobą 18 gimnazjalistów (7,1%) oraz 79 uczniów szkół ponadgimnazjalnych (27,9%). Średni wiek inicjacji seksualnej w przypadku gimnazjalistów wyniósł 14 lat, zaś w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 15,5 lat.

Młodym mieszkańcom miasta Nowy Dwór Mazowiecki zadane zostały również pytania o stosunek bez zabezpieczenia. 11,1% gimnazjalistów, którzy mają za sobą inicjację seksualną, odbyło stosunek bez zabezpieczenia raz, zaś 27,8% kilka razy (2-9 razy), 22,2% gimnazjalistów – 10 lub więcej razy. 11,1% uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklarowało, że miało stosunek seksualny bez zabezpieczeń jeden raz, 26,4% uczniów- kilka razy, a 22,2%- 10 lub więcej razy.

Kolejne pytanie dotyczyło doświadczania niechcianych kontaktów seksualnych. Wśród gimnazjalistów, 6,5% uczniów deklarowało jednorazowe doświadczenie takiego kontaktu, 5,3% uczniów – kilka razy (2-9), a 1,2% gimnazjalistów 10 lub więcej razy. W grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych, 11,1% uczniów odpowiedziało, że doświadczyło niechcianego kontaktu seksualnego 1 raz, a 26,4% uczniów- kilka razy (2-9), zaś 22,2%- 10 lub więcej razy.

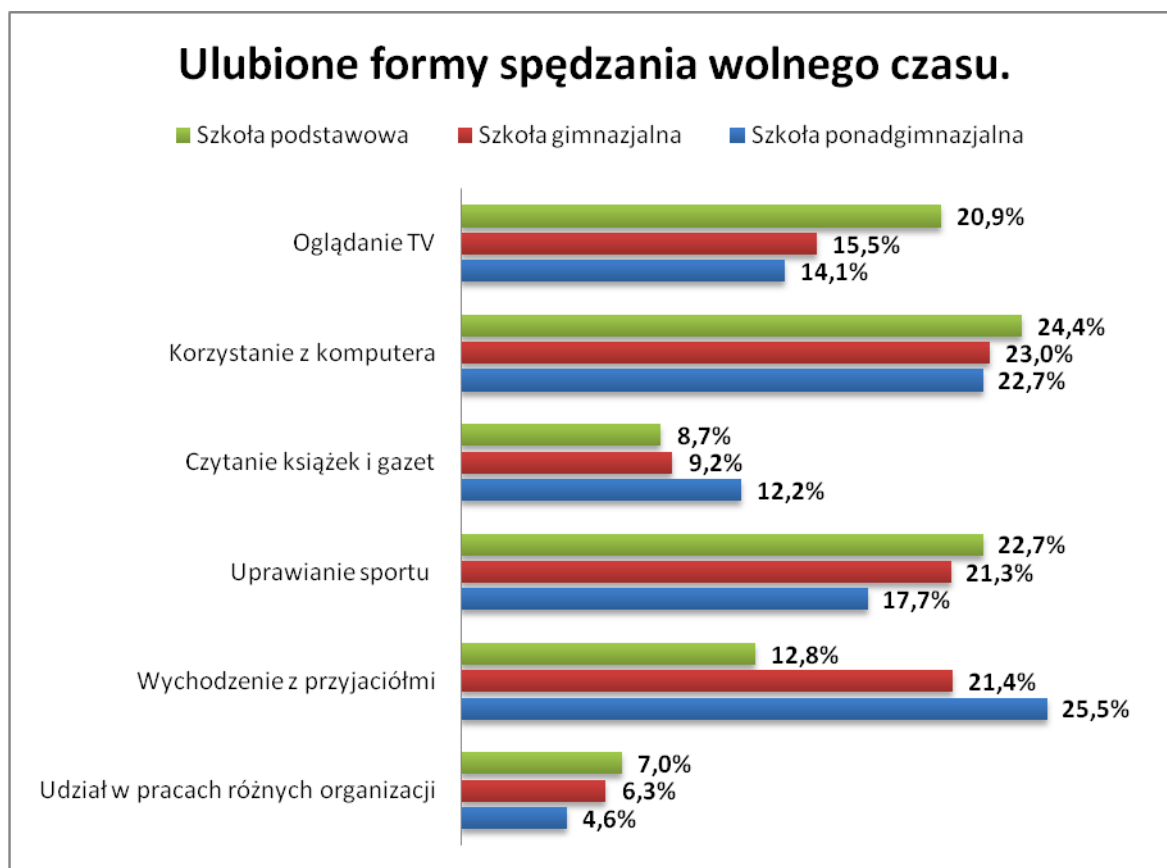
Według ESPAD z 2011 roku, 10,9% gimnazjalistów oraz 21,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uprawiało seks bez zabezpieczenia (bez antykoncepcji) w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, zaś 5,3% gimnazjalistów oraz 5,5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało niechciane doświadczenia seksualne w ciągu 12 ostatnich miesięcy przed badaniem. W mieście Nowy Dwór Mazowiecki wyższy odsetek uczniów szkół ponadgimnazjalnych uprawiał seks bez zabezpieczenia (4,9% gimnazjalistów oraz 15,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Należy zaznaczyć, że w badaniu ESPAD z 2011

roku pytano o doświadczenia w ciągu ostatnich 12 miesięcy, podczas gdy w naszym badaniu pytaliśmy respondentów o doświadczenia w ciągu całego życia.

W mediach coraz częściej poruszany jest problem młodych ludzi, którzy świadczą usługi seksualne za różnego rodzaju korzyści materialne. W badaniu młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki zostali również zapytani o stosunek do świadczenia tego typu usług. 28,5% badanych gimnazjalistów oraz 24% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że nie widzi niczego niestosownego w kontaktach seksualnych za pieniądze/prezenty. Występują różnice w odpowiedziach badanych dziewcząt i chłopców: 12% gimnazjalistek oraz 42% gimnazjalistów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Wśród badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, 10,1% uczennic i 38,8% uczniów nie widziało niczego złego w świadczeniu usług seksualnych za korzyści materialne.

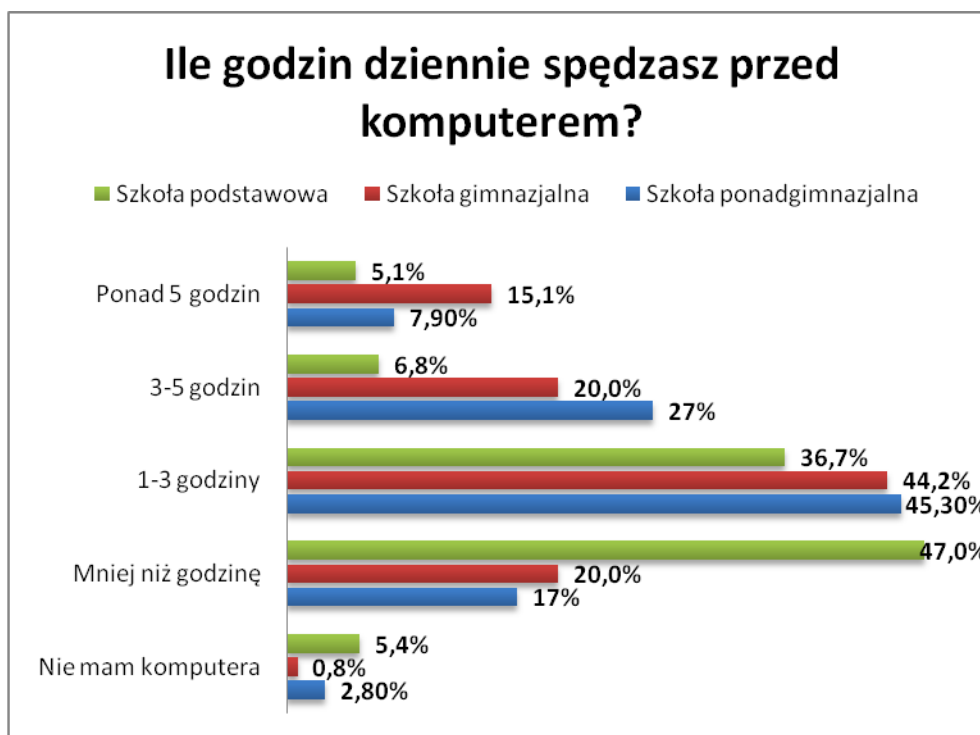
Używanie komputera przez dzieci i młodzież oraz zagrożenie cyberprzemocą

Internet jest bardzo popularnym medium wśród dzieci i młodzieży. Nawet jeśli dziecko nie ma w domu komputera z dostępem do Internetu, nie oznacza to wcale, że nie ma ono dostępu do sieci internetowej. Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z tego medium może wiązać się z występowaniem pewnych zagrożeń na jakie narażeni są młodzi ludzie. W badaniu postanowiliśmy poznać nawyki korzystania z komputera młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki oraz ich znajomość zagrożeń, jakie mogą wiązać się z korzystaniem z komputera i Internetu.

W badaniu zapytaliśmy uczniów o ulubione formy spędzania wolnego czasu. Najczęściej wybieraną przez uczniów szkół podstawowych formą spędzania wolnego czasu jest uprawianie sportu (22,7%), korzystanie z komputera (24,4%) oraz oglądanie telewizji (20,9%). Gimnazjaliści najczęściej deklarowali, że lubią spędzać wolny czas przed komputerem (23%), uprawiając sport (21,3%) oraz lubią wychodzić z przyjaciółmi (23%). Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych najczęściej wolny czas spędzają wychodząc z przyjaciółmi (25,5%), oraz korzystając z komputera (22,7%).

Najrzadziej badani młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki biorą udział w pracach różnych organizacji oraz czytają książki i gazety. Młodzi respondenci wymieniali ponadto grę na instrumentach muzycznych jako formę spędzania wolnego czasu.

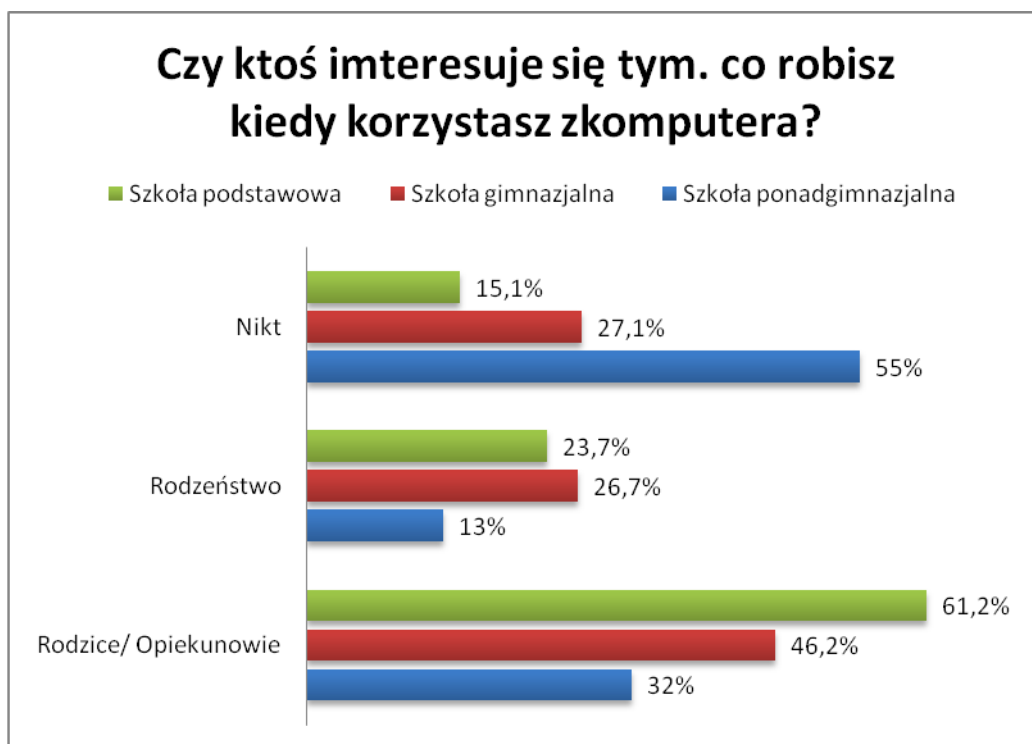
36,7% uczniów szkół podstawowych, 44,2% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 45,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych spędza przed komputerem od jednej do trzech godzin dziennie. 47% uczniów szkół podstawowych, 20% gimnazjalistów oraz 17% uczniów szkół ponadgimnazjalnych spędza codziennie przed komputerem mniej niż godzinę, zaś 5,1% uczniów szkół podstawowych oraz 15,1% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 7,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych spędza przed komputerem ponad 5 godzin dziennie, co może wskazywać na występowanie uzależnienia od komputera.

Młodzi mieszkańcy miasta Nowy Dwór Mazowiecki najczęściej używają komputera do przeglądania stron internetowych. 18,6% uczniów szkół podstawowych, 16,7% gimnazjalistów i 19,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych wykorzystuje komputer do nauki. Całościowe zestawienie odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące celów korzystania z komputera przedstawia poniższy wykres.

Internet wzbudza wśród wielu dorosłych osób duże obawy. Według badań przeprowadzonych przez Centrum Badania Opinii Społecznej, większość opiekunów osób małoletnich (58%) obawia się zagrożeń, jakie mogą spotkać dzieci w Internecie.⁵ W badaniu chcieliśmy dowiedzieć się, czy dorosłe osoby interesują się tym, co ich dzieci robią, kiedy korzystają z komputera. 61,2% uczniów szkół podstawowych oraz 46,2% gimnazjalistów deklaruje, że ich opiekunowie wykazują zainteresowanie tym, do czego dzieci wykorzystują komputer. W ten sam sposób odpowiedziało 32% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Niepokoi fakt, że w przypadku 15,1% uczniów szkół podstawowych, 27,1% gimnazjalistów oraz 55% uczniów szkół ponadgimnazjalnych nikt nie interesuje się tym, co robią młodzi ludzie, gdy korzystają z komputera.

⁵ CBOS, „Zagrożenia w Internecie”, 2008.

Zapytaliśmy również badanych, czy znają pojęcie cyberprzemocy oraz czy sami byli kiedyś jej ofiarami. Pozytywną informacją jest to, że zdecydowana większość uczniów szkół ponadgimnazjalnych (93,7% uczniów), gimnazjalistów (92,4% uczniów) oraz uczniów szkół podstawowych (45,3%) zna to pojęcie i jest świadoma zagrożenia. Badani uczniowie stosunkowo rzadko bywają ofiarami tego typu przemocy. Twierdząco odpowiedziało na to pytanie 7,9% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 8,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto, 54,3% uczniów szkół podstawowych, 76,3% gimnazjalistów oraz 84% uczniów szkół ponadgimnazjalnych uznaje jako niestosowne podawanie swoich danych osobowych przypadkowym osobom poznanym w Internecie.

Rozdział IV - Badanie punktów sprzedaży alkoholu

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 21 kobiet i 10 mężczyzn. 67,7% ankietowanych miało wykształcenie średnie, 19,4% badanych – wyższe, 12,9% badanych – zawodowe. Średnia wieku badanych osób wyniosła 37 lat. 48,4% ankietowanych było właścicielami punktów sprzedaży alkoholu, a pozostali badani byli pracownikami. Spośród 31 badanych punktów, w 27 punktach sprzedawane były napoje alkoholowe, a w 27 badanych punktach były również sprzedawane wyroby tytoniowe.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w 31 punktach sprzedaży alkoholu w mieście Nowy Dwór Mazowiecki miał na celu analizę postawy sprzedawców względem (między innymi) takich zagadnień jak:

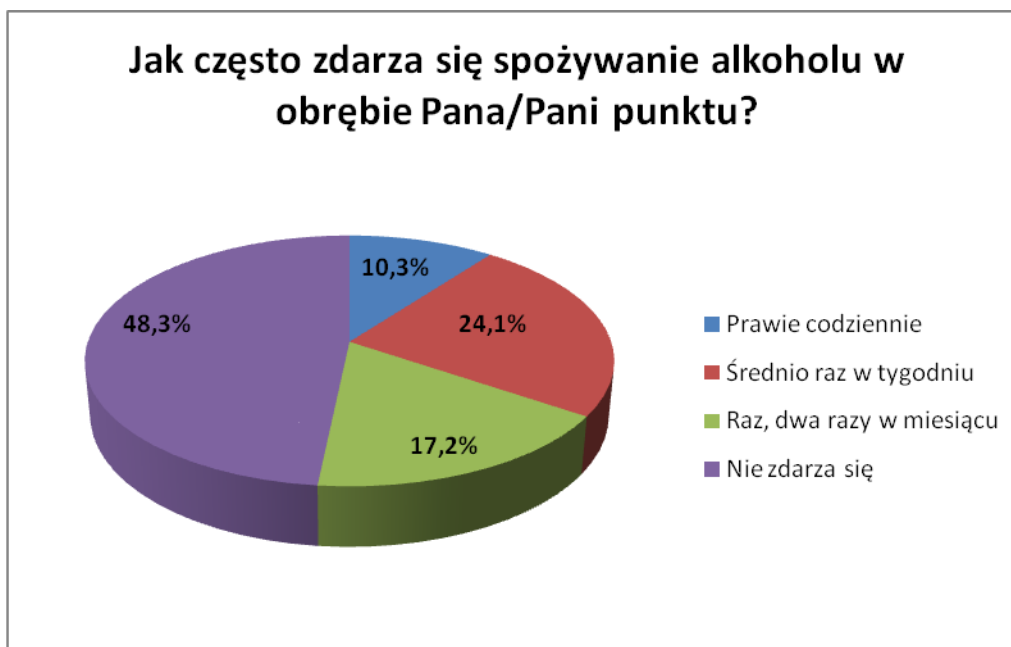
- sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywanie alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- awantury i bójki spowodowane przez osoby spożywające alkohol.

Wyniki badania

Pierwsze zagadnienie dotyczyło zakresu wiedzy na temat alkoholu zawartego w różnych trunkach. Zapytaliśmy, czy alkohol zawarty w wódce jest (Pana/Pani zdaniem) bardziej groźny od tego w piwie. 44,8% ankietowanych nie miało zdania na ten temat, 51,7% ankietowanych odpowiedziało „nie”. Można więc wnioskować, że świadomość badanych sprzedawców w tym zakresie jest umiarkowana. Porównując uzyskane wyniki z wynikami badania z 2011 roku, należy podkreślić, że zbliżony odsetek badanych sprzedawców posiadał wtedy wiedzę na ten temat. W 2011 roku 57% badanych sprzedawców odpowiedziało „nie” na to pytanie. Alkohol zawarty w każdym napoju alkoholowym jest tak samo groźny. Jedyna różnica polega na procentowej zawartości w poszczególnych trunkach. Trzeba jednak pamiętać, że jest to ta sama substancja.

Kolejne pytania dotyczyły **spożywania napojów alkoholowych w punktach ich sprzedaży**. Zapytaliśmy sprzedawców, czy uważają takie zachowanie za niestosowne. Większość badanych (67,7%) uważa takie zachowanie za niestosowne, a 32,36% badanych nie ma nic przeciwko co do tego by klient spożył alkohol w punkcie sprzedaży. W porównaniu do 2011 roku, zmalał odsetek badanych sprzedawców uznających takie zachowanie za niestosowne (dla porównania: w 2011 roku odpowiedziało w ten sposób 79% badanych sprzedawców).

W związku z powyższym, interesowała nas częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w tych punktach. Bliska połowa respondentów odpowiedziała, że sytuacja taka „w ogóle się nie zdarza”, natomiast 17,2% badanych- raz, dwa razy w miesiącu, 24,1%- średnio raz w tygodniu, a 10,3% badanych – „prawie codziennie”. **Można wnioskować, że w niektórych badanych punktach sprzedaży alkoholu sprzedawcy mają z tym problem.** Niepokoi informacja, że w punktach sprzedaży obecnie częściej ma miejsce taka sytuacja, niż miało to miejsce w 2011 roku (wówczas 61% osób odpowiedziało, że taka sytuacja nie zdarza się w obrębie punktu sprzedaży, w którym pracują).

W badaniu interesowało nas również **zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol**. Zapytaliśmy, czy takie osoby stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w danym środowisku lokalnym. 40% badanych stwierdziło, że

osoby pijące nie stanowią zagrożenia, 33,3% badanych przyznało, że takie osoby stanowią zagrożenie, natomiast 26,7% badanych nie miało zdania na ten temat. W 2011 roku zbliżony odsetek badanych sprzedawców (36%) przyznawał, że osoby pijące alkohol w miejscu zamieszkania stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa.

Warto w tym miejscu odwołać się do badań z Harvard School of Public Health College Alcohol Study (2003), które wskazują na korelację między częstszym i ryzykownym piciem a nasyceniem okolicy punktami sprzedaży napojów alkoholowych. Wyniki badań opierały się na danych zebranych z 8 uniwersytetów i pokazywały, że na tych obszarach, gdzie nasycenie punktów sprzedaży było wyższe, studenci pili więcej i mieli więcej problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Natomiast według badania opinii publicznej dotyczącego poczucia bezpieczeństwa, najczęściej mieszkańców województwa mazowieckiego odczuwa lęk przed brawurowo jeżdżącymi kierowcami (35,6%), 26,7% mieszkańców obawia się włamań, 21,8% respondentów do największych zagrożeń w pobliżu swojego miejsca zamieszkania zalicza napady i rozboje, natomiast 12,4% mieszkańców obawia się zaczepiania przez grupy

agresywnie zachowującej się młodzieży, zaś 12,8% badanych obawia się *agresji ze strony osób pijanych i narkomanów*.⁶

Z powyższych badań wynika, że w społeczeństwie panuje obawa przed zachowaniem osób w stanie nietrzeźwym. Na tym tle, **obawy przed osobami nietrzeźwymi wśród badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki wydają się zbliżone.**

Interesowało nas również, czy w ostatnim miesiącu zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem w obrębie sklepu. 3 badanych sprzedawców przyznało, że takie zdarzenie miało miejsce. Uzyskany wynik jest zbliżony z wynikiem z 2011 roku- 3 badanych sprzedawców również odpowiedziało twierdząco na to pytanie.

Zapytaliśmy sprzedawców, **czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej**. 71% badanych odpowiedziało twierdząco na to pytanie, zaś 29% badanych nie widziało niczego niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. W badaniu w 2011 roku, 75% badanych sprzedawców uznało takie zachowanie za niestosowne.

Zapytaliśmy również, czy zdarzyło się ankietowanym sprzedać osobie nietrzeźwej alkohol. 40% badanych odpowiedziało, że taka sytuacja miała miejsce, co jest niezgodne z deklarowanym przekonaniem, że jest to zachowanie niestosowne. **Pozostałym 60% badanych sprzedawców – nigdy nie zdarzyło się sprzedać alkoholu osobie nietrzeźwej.** Niektórzy sprzedawcy w mieście Nowy Dwór Mazowiecki sprzedają alkohol osobom nietrzeźwym pomimo uznawania tego za niestosowne zachowanie. W porównaniu z 2011 rokiem, zmalał odsetek badanych sprzedawców przyznających się do sprzedaży alkoholu dorosłym osobom nietrzeźwym. W badaniu w 2011 roku w ten sposób odpowiedziało 54% respondentów. Sprzedaż alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, jest zabroniona przez Ustawę z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, artykuł 15. **Należy zwrócić szczególną uwagę na to zagadnienie podczas szkoleń dla sprzedawców alkoholu.**

Problem spożywania substancji psychoaktywnych przez młodzież stanowi poważny problem ogólnopolski. Nasza analiza dotyczyła tego zagadnienia w mieście Nowy Dwór

⁶ Brzeźniak A., Chmielewska A., Kubik J. i Lesiak M. (2011). *Polskie badanie przestępczości. Profil obszarów działania Komend Wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji*. Komenda Główna Policji. Warszawa.

Mazowiecki. Na początek zapytaliśmy o bezpieczną granicę wieku, od której powinno sprzedawać się napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.

Tab. 33. Granica wieku, od której można sprzedawać alkohol i papierosy osobom młodym.

Od jakiego wieku powinno sprzedawać się ...	...alkohol ?	...papierosy ?
Bez ograniczeń	-	-
16 rok życia	6,5% odpowiedzi	12,9% odpowiedzi
18 rok życia	64,5% odpowiedzi	58,1% odpowiedzi
21 rok życia	29% odpowiedzi	29% odpowiedzi

W przypadku alkoholu odpowiedzi rozkładały się następująco: 64,5% badanych wyznaczyło przekroczenie 18 roku życia, a 29% badanych - 21 rok życia. W przypadku papierosów 58,1% badanych wyznaczyło przekroczenie 18 lat, natomiast 29% badanych uważa, że wyroby tytoniowe powinno sprzedawać się od 21 lat.

Chcieliśmy także zbadać powszechność zjawiska sprzedaży używek osobom nieletnim. Zapytaliśmy sprzedawców, czy znają takie przypadki. Jedna czwarta badanych sprzedawców wie o sytuacjach sprzedaży alkoholu i podobny odsetek badanych wie o przypadkach sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia. Pozytywną informacją jest to, że, w porównaniu z wynikami z 2011 roku, zmalał odsetek badanych posiadających wiedzę na temat takich zdarzeń. W badaniu przeprowadzonym trzy lata temu, jedna trzecia (29%) badanych wiedziała o sytuacjach sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia i jedna trzecia (29%) badanych wiedziała o sytuacjach sprzedaży papierosów osobom nieletnim.

Tab. 34. Przypadki sprzedawania alkoholu i papierosów osobom niepełnoletnim.

Czy znasz przypadki ...	... sprzedaży alkoholu osobom nieletnim ?	... sprzedaży papierosów osobom nieletnim ?
TAK	22,6% odpowiedzi	25,8% odpowiedzi
NIE	77,4% odpowiedzi	74,2% odpowiedzi

Zjawisko sprzedaży używek osobom nieletnim jest w Polsce dość powszechne, a wyniki naszego badania pokazują, że w mieście Nowy Dwór Mazowiecki problem ten jest nasilony. Warto w tym miejscu odwołać się do „Polskiej Deklaracji w sprawie Młodzieży i Alkoholu” w ramach uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r., gdzie wyraźnie zaznaczono, iż:

„Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.”

Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną ustawą również inne osoby dorosłe (w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

Zapytaliśmy również bezpośrednio sprzedawców, **czy kiedykolwiek sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia**. Trzy czwarte badanych sprzedawców przyznało, że zdarza się im sprzedawać papierosy osobom, które nie przekroczyły 18 roku życia, a 25,8% badanych z tej grupy przyznaje, że robi to co najmniej raz w tygodniu. 12,9% badanych sprzedawców przyznało, że zdarza im się sprzedawać napoje alkoholowe osobom niepełnoletnim, a 6,5% badanych z tej grupy przyznaje, że robi to często. W badaniu przeprowadzonym w 2011 roku uzyskano niższe wyniki - 7% badanych odpowiedziało, że zdarza się im sprzedać alkohol nieletnim, 11% badanych przyznało, że zdarza się im sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej. Biorąc pod uwagę ogólnopolską skalę zjawiska, wydaje się prawdopodobne, że odpowiedzi na powyższe pytania mogły nie odzwierciedlać w pełni stanu faktycznego. Zafałszowanie odpowiedzi może być związane ze strachem wyciągnięcia konsekwencji z łamania prawa takim zachowaniem.

Interesowało nas również, jak **często młodzi ludzie podejmują próbę zakupu alkoholu oraz tytoniu**. W przypadku alkoholu połowa badanych odpowiedziała, że taka sytuacja „zdarza się rzadko”, 22,6% badanych pracowników przyznało, że nie zdarza się to w ogóle, 25,8% badanych – „co najmniej raz w tygodniu. W przypadku tytoniu 44,8% badanych odpowiedziało, że taka sytuacja „zdarza się rzadko”, 20,7% badanych

pracowników przyznało, że nie zdarza się to w ogóle, 27,6% badanych – „co najmniej raz w tygodniu”.

Tab. 35. Próby kupowania alkoholu i papierosów przez osoby niepełnoletnie.

Jak często zdarza się, że osoba, o której wiesz, że jest niepełnoletnia, próbuje kupić ...	nigdy	zdarza się, ale rzadko	co najmniej raz w tygodniu	prawie codziennie
... napoje alkoholowe?	22,6%	51,6%	25,8%	-
... wyroby tytoniowe?	20,7%	44,8%	27,6%	6,9%

„Picie i upijanie się przez dzieci i młodzież jest jednym z największych problemów społecznych współczesnej Polski. Można i trzeba przeciwstawić się mu z całym zdecydowaniem.”⁷

Podsumowując, stosunkowo dużo młodych ludzi podejmuje próby zakupu alkoholu bądź papierosów, bądź obu używek naraz. Jest to poważne zjawisko i sprzedawcy powinni być przygotowani do właściwego zareagowania w takich przypadkach. W porównaniu do wyników z 2011 roku, należy zauważyć, że nieznacznie zmalał odsetek respondentów doświadczających sytuacji, gdy osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol lub papierosy co najmniej raz w tygodniu, wzrósł natomiast odsetek badanych deklarujących, że takie sytuacje nigdy się nie zdarzają.

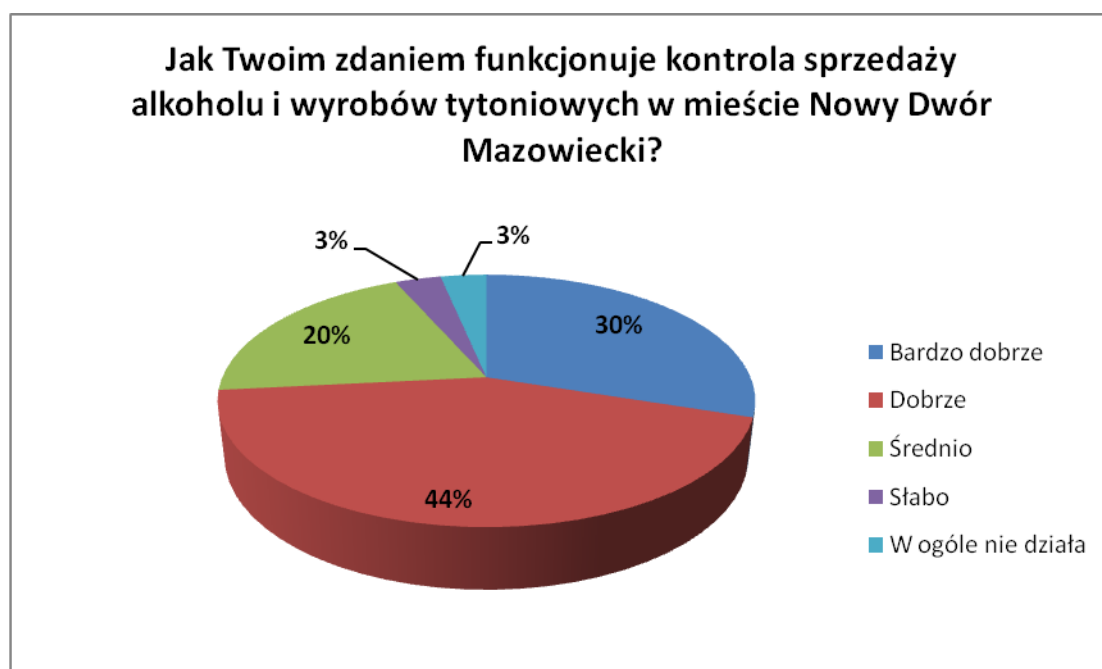
Zapytaliśmy ich, czy czują się skrupowani i czy mają śmiałość poprosić o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta, w przypadku, kiedy mają wątpliwość, co do jego pełnoletniości. Zdecydowana większość badanych (74,2%) nie ma z tym problemu, a 3,2% badanych sprzedawców czasami czuje skrupowanie i wówczas podaje towar, o który prosi klient. **Ogólna tendencja wskazuje na dobre przygotowanie badanych sprzedawców do odmawiania osobom nieletnim sprzedaży artykułów zabronionych dla nich do zakupu.**

W tym miejscu należy odwołać się do Art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gdzie wyraźnie podkreślono, iż w przypadku wątpliwości, co do pełnoletniości nabywcy, sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Jest to

⁷ „Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholu” Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r.

podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia, grozi grzywną i utratą zezwolenia.

W ostatnim pytaniu poprosiliśmy o ocenę funkcjonowania kontroli sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych w mieście. 54% badanych pozytywnie wypowiada się o funkcjonowaniu kontroli sprzedaży obu używek- badani oceniają funkcjonowanie kontroli bardzo dobrze oraz dobrze. 30% badanych określa kontrolę jako umiarkowanie działającą zaś 6% badanych uważa kontrolę za słabą lub w ogóle nie działającą. Porównując uzyskane wyniki z badaniem przeprowadzonym w 2011 roku, można zauważyć wzrost odsetka badanych pozytywnie oceniających kontrolę, spadek odsetka badanych negatywnie oceniających kontrolę oraz wzrost odsetka badanych umiarkowanie zadowolonych z funkcjonującej w mieście kontroli sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych.

Podsumowanie i wnioski

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w mieście Nowy Dwór Mazowiecki można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki.

- a) Za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym, podobnie jak w diagnozie z 2011 roku, mieszkańcy uznali bezrobocie, ubożenie społeczne oraz alkoholizm. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz, związane z podjęciem działań umożliwiających zwiększenie poziomu zatrudnienia, przeciwdziałanie ubóstwu oraz rozwiązywanie problemu uzależnień.
- b) Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk. Jednym z jego skutków jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. 39% badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki deklaruje, że doświadczyło w swoim życiu bezrobocia.
- c) Wśród najbardziej zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym grup w mieście, badani mieszkańcy wymieniają osoby uzależnione, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze.
- d) Zaledwie 11,8% badanych mieszkańców posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie. Problem nadużywania alkoholu jest wymieniany jako jeden z najważniejszych problemów społecznych przez mieszkańców. Blisko połowa badanych mieszkańców zauważa wzrost spożywania napojów alkoholowych w otoczeniu, zaś 34,4% respondentów przyznaje, że w czasie

ostatniego roku było świadkiem lub doświadczyło nagannego zachowania młodzieży spożywającej alkohol. W porównaniu z 2011 roku, zmalał odsetek badanych mieszkańców deklarujących, że spożycie alkoholu w środowisku lokalnym wzrosło oraz zmalał odsetek badanych, którzy doświadczyli lub byli świadkami nieprzyjemnych zdarzeń spowodowanych przez osoby nadużywające alkoholu.

- e) 53,8% badanych uważa alkohol za towar szczególny i postuluje za kontrolowaniem jego sprzedaży. 11,8% badanych posiada wiedzę o prowadzonych lokalnie działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.
- f) Pozytywną informacją jest to, iż wśród badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki problem zażywania narkotyków jest niewielki. 6,8% badanych przyznaje się do przynajmniej jednorazowego użycia narkotyku w swoim życiu. Odsetek badanych mieszkańców przyznających się do zażywania narkotyków zmalał w porównaniu do 2011 roku.
- g) Problemem środowiskowym jest przemoc. Co czwarty ankietowany przyznał, że zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy fizycznej, jedna trzecia badanych zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy psychicznej. Ponadto 32,4% respondentów odpowiedziało, że zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców czy opiekunów. Należy podkreślić, że większość badanych (67,6%) posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy. W badaniu w 2011 roku nie rozróżniono w pytaniu przemocy fizycznej i psychicznej. Do znajomości osób ze swojego otoczenia, które doznają przemocy fizycznej bądź psychicznej ze strony członka rodziny, przyznało się 2011 roku 40% badanych mieszkańców. W porównaniu z wynikami badania z 2011, zmalał odsetek badanych mieszkańców znających dzieci bite przez swoich opiekunów, zmalał również odsetek badanych mieszkańców przyznających, że wiedzą, gdzie należy się zgłosić, by pomóc osobie doznającej przemocy.
- h) Szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem staje się coraz bardziej rozpowszechniony. Blisko połowa badanych

mieszkańców wzięła przynajmniej raz w życiu udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, polegających na wysyłaniu płatnych smsów, 16,3% badanych grało przynajmniej raz w życiu na automatach, 12,7% badanych obstawiało przynajmniej raz w życiu zakłady bukmacherskie, zaś 2,7% badanych przyznało, że grało kiedykolwiek w grę na pieniądze w Internecie.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży.

- a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów jest spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych problem eksperymentowania z używkami oraz substancjami psychoaktywnymi jest wysoki. Mimo to, w porównaniu z wynikami uzyskanymi w 2011 roku, spadła liczba uczniów eksperymentujących z alkoholem oraz papierosami. Rozpowszechnienie zażywania dopalaczy wśród badanych młodych mieszkańców gminy Nowy Dwór Mazowiecki jest na niższym poziomie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich. Obecnie, zażywanie dopalaczy przez uczniów jest na niższym poziomie niż miało to miejsce 3 lata temu. Gimnazjaliści ze szkół w mieście Nowy Dwór Mazowiecki deklarują rzadsze picie alkoholu oraz palenie papierosów niż ich rówieśnicy biorący udział w ogólnopolskim badaniu ESPAD.
- b) Spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest stosunkowo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Przyznało się do tego 11,2% badanych uczniów szkół podstawowych, 47% badanych gimnazjalistów oraz 84,6% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto 11,8% gimnazjalistów i 46,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem.
- c) Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne, chęć zaimponowania lub presję rówieśników, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.

- d) Badania wykazały, że duża część badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki ma kontakt z tytoniem oraz narkotykami. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznało się 5,9% badanych uczniów szkół podstawowych, 27,5% badanych gimnazjalistów oraz 58,5% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Odsetek badanych uczniów szkół gimnazjalnych sięgających po narkotyki wyniósł 7,1%, zaś odsetek badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych – 26,7%. W porównaniu z badaniem przeprowadzonym 2011 roku na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego, wystąpił wzrost odsetka badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy przynajmniej raz w życiu zażywali narkotyki.
- e) Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. W porównaniu z 2011 rokiem, wzrósł odsetek badanych uczniów oceniających zakup alkoholu jako bardzo łatwe bądź łatwe zadanie. Ponadto, wzrósł odsetek badanych uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych, dla których zakup narkotyków oraz dopalaczy jest zadaniem łatwym bądź bardzo łatwym.
- e) Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.
- f) Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, że rodzice dość często nie zauważają tego, że ich dzieci znajdują się pod wpływem substancji psychoaktywnych. Uzyskane wyniki powinny zaalarmować rodziców i opiekunów, aby poświęcali swoim dzieciom więcej uwagi i nie zapominali o odpowiedzialności, jaką za nie ponoszą.
- g) Problemem w mieście Nowy Dwór Mazowiecki są przypadki agresji i przemocy, z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego, przyznaje się 12% badanych uczniów szkół podstawowych, 27,4% badanych gimnazjalistów oraz 34% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

- h) Dopalacze cieszą się niewielką popularnością wśród badanych uczniów – 1,7% badanych uczniów ze szkół podstawowych, 2,6% gimnazjalistów oraz 6,9% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznało się do ich zażywania. 3,4% uczniów szkoły podstawowej oraz 2,6% gimnazjalistów oraz 10,3% uczniów szkół ponadgimnazjalnych użyłoby dopalaczy, gdyby mieli taką możliwość.
- i) Najbardziej rozpowszechnionymi grami hazardowymi wśród badanych młodych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki są gry na automatach oraz konkursy organizowane przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych. Zdecydowanie mniej badanych uczniów we wszystkich grupach wiekowych obstawiało zakłady bukmacherskie lub grało na pieniądze w Internecie.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych.

- a) Analiza postaw wychowawczych badanych mieszkańców miasta Nowy Dwór Mazowiecki wykazała, podobnie jak w badaniu 2011 roku, że w większości nie uznają specjalnych okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy. Te wyniki mogą być wskaźnikiem właściwych postaw rodzicielskich wobec wychowania młodych ludzi, w którym przemoc nie powinna mieć miejsca.
- b) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.
- c) Zdecydowana większość badanych uczniów deklarowała, że zareagowałoby w sytuacji bycia świadkiem zachowania agresywnego, co jest pozytywnym zjawiskiem i pokazuje, że młodzi ludzie nie są obojętni wobec zjawiska agresji.
- d) Badani uczniowie, podobnie jak w badaniach ogólnopolskich, dostrzegają ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. 50,3% badanych uczniów szkół podstawowych, 66,5% badanych uczniów szkół gimnazjalnych oraz 61% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków. 25,1% badanych uczniów szkół podstawowych, 65,7% badanych uczniów szkół gimnazjalnych oraz

74,5% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol).

- e) W grupie młodych ludzi 96,9% badanych uczniów szkół podstawowych, 89,1% badanych gimnazjalistów oraz 74,2% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych deklarowało, że nie sięgnęłoby po narkotyki, nawet gdyby nadarzyła się ku temu okazja. Świadczy to o dużej świadomości związanej ze szkodliwością substancji odurzających. Należy jednakże podkreślić, że w porównaniu z 2011 rokiem, wzrósł odsetek badanych uczniów szkoły podstawowej i ponadgimnazjalnej przyznających, że sięgnęliby po narkotyki, gdyby zaistniały sprzyjające okoliczności.
- f) Większość badanych uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych jest świadoma zagrożenia cyberprzemocą oraz uznaje za niestosowne podawanie swoich danych osobowych przypadkowym osobom poznanym w Internecie.

4. Wnioski dotyczące badania punktów sprzedaży alkoholu.

- a) Wśród ankietowanych pracowników punktów sprzedaży, większość (71%) badanych sprzeciwia się sprzedawaniu napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, pomimo to 41,9% sprzedawców przyznało, że zdarza się im sprzedawać alkohol osobom nietrzeźwym. W porównaniu z 2011 rokiem (54% badanych), zmalał odsetek badanych sprzedawców przyznających się do sprzedaży alkoholu dorosłym osobom nietrzeźwym. Takie postępowanie stoi w sprzeczności z artykułem 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, należy więc przywiązywać wagę do tego, aby artykuł ten był przestrzegany.
- b) Osoby spożywające alkohol są uznawane za umiarkowane zagrożenie, a na terenie punktów sprzedaży czasami zdarzają się nieprzyjemne zajścia związane z piciem napojów alkoholowych. 9,7% badanych sprzedawców przyznało, że w obrębie ich punktów sprzedaży doszło do takiego zdarzenia w ciągu ostatniego miesiąca, zaś

uzyskany wynik jest nieco niższy od odsetka badanych (11%) odpowiadających w ten sposób w 2011 roku.

- c) Ankieta wykazała, że umiarkowanie wiele osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych bądź papierosów. Badanie wskazuje, że w punktach sprzedaży większość badanych sprzedawców nie sprzedaje alkoholu osobom niepełnoletnim i dobrze radzi sobie w sytuacji odmowy jego sprzedaży.